

Coafeta

ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

Anul XVI nr. 779

vineri 4 decembrie 1964

8 pagini 25 bani

COMUNICAT

În zilele de 30 noiembrie — 1 decembrie 1964 a avut loc plenara Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român.

La plenară au luat parte membrii și membrii supleanți ai Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, membrii guvernului și șefii unor instituții centrale de stat, primii secretari ai comitetelor regionale P.M.R., șeful și adjuncții șefilor de secții ale C.C. al P.M.R., președinții comitetelor executive ale sfaturilor populare regionale, conducători ai unor organizații de masă, redactorii șefi ai ziarelor centrale și alte cadre de partid și de stat.

Plenara a examinat proiectul planului de dezvoltare a economiei naționale pe anul 1965. În urma dezbaterilor, plenara a aprobat în unanimitate prevederile proiectului, precum și măsurile preconizate în vederea realizării acestuia.

Plenara a aprobat propunerile Biroului Politic al C.C. al P.M.R. cu privire la activitatea pe care urmează s-o desfășoare partidul în legătură cu apropiatele alegeri pentru Marea Adunare Națională și sfaturile populare.

Plenara a aprobat în unanimitate activitatea Biroului Politic în domeniul relațiilor internaționale ale Partidului Muncitoresc Român, precum și activitatea delegațiilor P.M.R. în convorbirile și întrevederile avute cu delegații ale unor partide frățești.

Studiu în laborator

Sprijin multilateral tinerelor cadre

An de an, universitățile și instituturile pedagogice din țara noastră dau școlilor sute și mii de absolvenți care se încadrează în marele detașament de îndrumători și luminători ai tinerelor generații. Alături de toate celelalte cadre de specialiști, ei aduc o contribuție de seamă la opera de desăvârșire a construcției socialismului în țara noastră. Așa cum spunea tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej în cuvântarea rostită la adunarea festivă consacrată Centenarului Universității din București, „prin munca lor plină de abnegație și pricepere, zecile de mii de absolvenți pe care i-a dat învățămîntul superior în ultimii 20 de ani joacă un rol de seamă în viața economică, socială și culturală a țării”.

Înaintarea mereu mai rapidă a patriei noastre pe drumul desăvârșirii construcției socialismului antrenează întregul sistem al muncii instructiv-educative, al procesului de învățămînt, determinînd o dezvoltare corespunzătoare a perfecționării cadrelor didactice prin metode științifice.

În condițiile actuale, formele și mijloacele prin care se asigură ridicarea nivelului profesional al tinerilor învățători și profesori

sînt multiple și complexe. După ce — în anii studiilor universitare — vin în contact, în cadrul practicii pedagogice, cu școala noastră de astăzi, proaspeții absolvenți își încep activitatea pătrunși de sentimentul răspunderii ce le revine, de exigență față de propria lor pregătire profesională și pedagogică, precum și față de pregătirea elevilor ce le-au fost încredințați. Stăpîniți de dorința de a cunoaște tot ce e nou în conținutul și metoda predării specialității lor, avînd o gamă largă de preocupări, pentru ca oricînd să poată face față problemelor complexe pe care le ridică munca instructiv-educativă, tinerii învățători și profesori se străduiesc să-și însușească experiența înaintaților a colectivului în care lucrează.

Dacă îmbogățirea orizontului științific și pedagogic devine din ce în ce mai evident nota dominantă a activității celor mai mulți din membrii corpului didactic, ea este cu atât mai necesară tinerilor pedagogi, care au datoria să-și perfecționeze continuu pregătirea de specialitate, să studieze temeinic manualele școlare și metodicile și să adauge bagajului de cunoștințe acumulate în facultate tot ce este nou în

domeniul specialității lor, să meargă în pas cu dezvoltarea gândirii științifice contemporane.

Formarea ca bun pedagog a tînarului profesor nu este însă o problemă care se rezolvă numai prin strădania acestuia. *Intregul colectiv de profesori are datoria să se preocupe cu stăruință, cu multă grijă și înțelegere de îndrumarea permanentă, perseverentă și exigentă a colegilor mai tineri, transmițîndu-le prețioasele învățămînte ale experienței proprii dobîndite în timpul anilor, invitîndu-i să participe la lecțiile lor.* În colectivul școlii, ca și în cercurile pedagogice, în cadrul cărora un loc de seamă îl ocupă popularizarea experienței înaintate, a metodelor menite să asigure lecțiilor o eficiență sporită, tinerii profesori vor descoperi adevărate izvoare de informare pedagogică, îndreptare prețioase pentru activitatea lor viitoare. Formați în instituțiile noastre de învățămînt superior, ei trebuie ajutați în permanență să fie receptivi la tot ce e înaintat, valoros și în același timp să lupte împotriva șabloanelor, a formelor rigide, pentru promovarea metodelor noi, pentru îmbogățirea creatoare a lecțiilor, pen-

tru ridicarea continuă a calității învățămîntului.

Un sprijin substanțial sînt chemați să-l acorde cadrelor tinere și inspectorii metodiști de la secțiile de învățămînt. În majoritatea regiunilor și raioanelor țării, inspectorii acordă o mare atenție noilor pedagogi, îndrumîndu-i cu competență, cu autoritatea de care dispun, ajutîndu-i să rezolve problemele ridicate de activitatea instructiv-educativă. Din păcate, însă, unele secții raionale de învățămînt din regiunile Bacău, Oltenia și București nu s-au preocupat întotdeauna să cunoască cadrele didactice nou numite, cum au fost încadrate, cum își desfășoară munca, unde și cum locuiesc. Este necesar ca astfel de situații să nu se mai repete, ca pretutindeni secțiile de învățămînt să asigure un sprijin larg și susținut învățătorilor și profesorilor care își încep munca didactică.

O contribuție deosebit de importantă la adîncirea și consolidarea pregătirii științifice a tinerilor profesori o aduc și *curșurile de perfecționare.* Asigurînd informarea cadrelor didactice de către specialiști cu calificare înaltă, făcîndu-le cunoscut ceea ce este nou în domeniul limbii și

literaturii romîne, al istoriei, al științelor sociale, al matematicii, al agriculturii, al limbilor străine, aceste cursuri își confirmă pe deplin utilitatea, contribuind la îmbunătățirea pregătirii de specialitate a profesorilor și, implicit, la modernizarea predării.

La rezolvarea în condiții bune a problemelor muncii instructiv-educative ajută și *lecturile pedagogice*, care îi antrenează pe învățători și profesori în munca de cercetare științifică. Pedagogii din întreaga țară înscriși la această formă de activitate creatoare au datoria să-i atragă alături de ei și pe tinerii învățători și profesori, pentru care lecturile pedagogice pot constitui un foarte bun mijloc de cunoaștere în profunzime a variatelor și complexe probleme pe care le ridică munca din școală.

Folosirea pe scară largă a tuturor acestor forme de creștere a nivelului profesional și pedagogic al tinerelor cadre didactice se înscrie în atmosfera de activitate creatoare, de îndrumare multilaterală a tinerilor profesori caracteristică învățămîntului nostru în continuă dezvoltare.

GH. GHÎTESCU
director

în Ministerul Învățămîntului

Prevenirea și combaterea insucceselor la învățatură (I)

Școala noastră de cultură generală rezolvă cu succes însemnatele ei sarcini privind instruirea și educația comunistă a tinerei generații. Îndrumarea tot mai eficientă a muncii elevilor de către cadrele didactice și intensificarea activității educative a școlii fac ca nivelul pregătirii elevilor să crească necontenit. Sporește an de an numărul acestor elevi care-și îndeplinesc în condiții optime îndatoririle școlare. Exigențele tot mai mari față de pregătirea tineretului pentru viață fac însă necesară studiul în continuare a cauzelor care ridică la eficiență procesul de învățămînt. Se pun cu tot mai multă acuitate probleme privind modernizarea învățămîntului, raționalizarea muncii elevului, accentuarea caracterului activ și conștient al învățării, utilizarea unor mijloace tot mai perfecționate de studiere și asimilare a cunoștințelor. Creșterea eficienței învățămîntului impune însă — mai întâi — rezolvarea unei alte probleme importante: limitarea insuccesului la învățatură al unor elevi, asigurarea reușitei tuturor elevilor în însușirea cunoștințelor. Iată de ce tema prevenirii și combaterii insuccesului școlar este din ce în ce mai des întilnită în literatura pedagogică.

Revista franceză „La revue du praticien — Journal d'enseignement post universitaire” a dedicat un număr întreg dificultăților și rămîinerii în urmă la învățatură a școlilor. În U.R.S.S. s-au desfășurat dezbateri importante privind lichidarea repetenței și studiul condițiilor ce determină optimizarea muncii elevilor în procesul de învățămînt. În Canada unii autori încearcă să fundamenteze chiar o „teorie a combaterii rămîinerii în urmă la învățatură”. Se întreprind cercetări referitoare la rolul tratării individuale a elevilor în combaterea rezultatelor nesatisfăcătoare la învățatură, la raportul dintre rezultatele școlare și vîrsta claselor, preocupările extrașcolare ale elevilor, ș.a.m.d. Studii utile, originale și interesante s-au făcut în acest domeniu în U.R.S.S., R. P. Ungară, Franța, R.D.G., Anglia etc.

Problema înlăturării rămîinerii în urmă la învățatură preocupă și cadrele de profesori din țara noastră. Societatea noastră socialistă este vital interesată în continua îmbunătățire a învățămîntului — principala verigă a sistemului de instruire și educație a tinerei generații, în asigurarea succesului la învățatură al tuturor elevilor, în utilizarea integrală a posibilităților de dezvoltare ale fiecărui tînr, în educarea lui multilaterală. Însemnata acestui fapt sporește în condițiile încheierii generalizării învățămîntului de 8 ani, ale cuprinderii în învățămînt a tuturor copiilor de vîrstă școlară.

Studiul aprofundat și sistematic al cauzelor insucceselor la învățatură și rezolvarea problemelor pe care le ridică este reclamat și de alt aspect, pe care nu ne putem opri a-l sublinia. Este vorba de faptul că insuccesul la învățatură — și îndeosebi persistența lui — are consecințe negative ample asupra personalității în formare a elevilor. Uneori el este însoțit de transformări de natură afectivă care generează atitudini negative, de schimbări în conduită cu repercusiuni diferite de la elev la elev. În unele cazuri se petrece o alterare a in-

tergii personalității, apar trăsături negative de caracter, ceea ce reprezintă o mare pierdere atât pentru dezvoltarea ulterioară a elevului, cît și pentru societate.

Pornind de la toate aceste considerente, ne propunem să supunem dezbaterii unele aspecte mai însemnate ale problemei enunțate.

Prin insucces școlar înțelegem rezultate nesatisfăcătoare în însușirea cunoștințelor, materializate în situația școlară a elevilor repetenți sau corijenți, precum și a acelor care obțin sistematic note la limită, indicînd — prin aceasta — o promovare anevoioasă a trimestrelor și anilor școlari.

Analiza rezultatelor unei anchete întreprinse printre aproximativ 400 de cadre didactice, corelată cu propriile noastre observații, ne-au dus la o primă constatare importantă: cauzele insuccesului la învățatură sînt extrem de variate și diferențiate. Printre cele mai larg răspîndite — fără a epuiza etiologia insuccesului școlar — amintim: necunoașterea temeinică a elevilor, nesensizarea la timp a lacunelor și rămîinerii în urmă la învățatură, tratarea nediferențiată și munca nesatisfăcătoare cu elevii „slabi” și „mediocri”; organizarea necorespunzătoare a muncii în școală; supraîncărcarea și existența unor fenomene de boseală la unii elevi — îndeosebi în anumite perioade ale anului școlar; promovarea la limită, exigența scăzută sau inconsecventă; existența unor cadre didactice necalificate; lipsa de continuitate în munca didactică; atitudinea negativă sau lipsa de interes a unor elevi față de învățatură sau față de un anumit obiect de învățămînt; metode necorespunzătoare de studiu; lacune în cunoștințele din anii școlari precedenți; formarea nesatisfăcătoare la elevi a motivelor învățării și lipsa de perspectivă în munca școlară; frecvența neregulată; starea de sănătate sau psihică deficitară; depărtarea de școală și naveta; carențele de ordin familial; emotivitatea excesivă; lipsa de voință etc.

Din prezentarea acestor cauze se observă că, pe cînd unele au un caracter vremelnic și accidental (cadre didactice necalificate, discontinuitate în munca didactică, frecvența neregulată, starea de sănătate a unor elevi etc.), altele au un caracter statornic. Unele cauze se referă la neajunsuri în munca școlii și a cadrelor didactice, altele la elevi și la situația lor familială.

Diferențierea cauzelor se produce fie datorită condițiilor concrete, locale, care țin de școală, clasă, elev, profesor, familie, fie datorită persistenței unor deficiențe în organizarea muncii instructiv-educative cu o mai largă răspîndire în școli.

De cele mai multe ori, insuccesele la învățatură nu sînt determinate de o singură cauză, ci de mai multe, dintre care una sau câteva au caracter dominant. De aici rezultă caracterul complex al determinării fenomenului și relativa dificultate a cunoașterii exacte a cauzelor, a raportului dintre acestea, a influenței pe care o exercită fiecare. De o astfel de cunoaștere — care nu poate fi simplificată, „șablonizată” — depinde însă eficiența muncii de îndepărtare sau diminuare a insuccesului școlar, pe baza unui „tratament” pedagogic corespunzător.

Fără a subaprecia sau ignora rolul, influența unuia sau altele dintre cauzele menționate asupra rezultatelor la învățatură ale elevilor, ne-am concentrat asupra unora dintre ele care s-au dovedit a fi răspîndite la un număr

mai mare de elevi și au o pondere mai însemnată în determinarea insuccesului școlar. Ne referim la: 1) metodele de studiu necorespunzătoare; 2) insuficiența activizării a elevilor la lecție; 3) deficiențe ale muncii educative; 4) neajunsuri în organizarea școlară.

1. Mulți dintre elevii cu rezultate slabe la învățatură provin din categoria celor care nu știu să învețe. Dintr-un număr de 1145 elevi din clasele V—XI chestionați asupra metodelor și procedurilor utilizate în pregătirea pentru lecții, 289 au arătat că-și efectuează temele scrise înainte de a-și însuși cunoștințele prin studiul manualului și notițelor; 516 elevi învață după orar; 69 de elevi încep să învețe la obiectele mai ușoare, lăsînd pe cele grele la sfîrșit și justifică această succesiune („pentru a avea timp”). Toate acestea indică un mod necorespunzător de muncă

Observațiile noastre au adăugat la aceste date constatări privind calitatea nesatisfăcătoare a deprinderilor de studiu a majorității elevilor din această categorie. Din sondajele întreprinse de noi a reieșit că un număr însemnat de elevi — datorită lipsei de îndrumare — recurg la învățarea mecanică, aparent mai comodă. Un elev dintr-o clasă a VIII-a a unei școli medii din orașul Bacău a fost solicitat să-și pregătească pentru a doua zi lecția „Acțiunea apei de ploaie” (Geografia pentru clasa a VIII-a anul școlar 1963—64), în felul în care proceda de obicei. I s-a pus în vedere că la terminarea studiului va fi supus unei verificări. Elevul a consumat 43 de minute pentru învățarea lecției pe care alți elevi și-au putut-o însuși, în condiții optime, în numai 15—20 de minute. Modalitatea de studiu a fost următoarea: de șase ori lectura integrală a textului din manual (cuvînt cu cuvînt, fără nici un fel de sublinieri sau notări), de trei ori lectura notițelor, din nou de două ori lectura textului din manual, apoi cîteva clipe de meditație. Calitatea însușirii n-a fost corespunzătoare. Unele date au fost ignorate (căile combaterii eroziunii), altele au fost confundate (cele trei părți ale torentului). Ce consum de energie și ce randament scăzut!

Astfel de situații am întilnit des printre elevii cu rezultate slabe la învățatură. Mulți nu știu cum să se autoverifice, cum să învingă greutățile, apelează des la „ajutor”, simplifică la maximum procesul de studiu, ocolesc sau evită eforturile de asimilare. Atît elevul menționat, însă, cît și mulți alții au reușit, în urma unei instruirii corespunzătoare, să-și îmbunătățească metodele de studiu și să-și îndrepte simțitor situația școlară.

Rezultă că, în aceste cazuri, cauza insuccesului școlar constă îndeosebi în slaba instruire a elevilor asupra metodelor de studiu. Instruirea elevilor în această privință trebuie să se facă concret, practic, aplicativ, în mod continuu, sistematic și diferențiat după clase și obiecte de învățămînt, asigurîndu-se o neîntreruptă îmbunătățire a muncii lor independente. La realizarea acestei sarcini trebuie să-și dea concursul și dirigintele, și profesorii clasei. Instruirea elevilor trebuie să cuprindă cel puțin aspecte referitoare la:

a. Tehnica de lucru (cum se iau notițe, cum se întocmește un plan, un conșpect, cum se extrag ideile principale, cum se lucrează cu manualul sau alte lucrări, cum se utilizează notițele în pregătirea lecției, cum se folosesc mijloacele auxiliare — hărți,

dicționare, culegeri de probleme etc.).

b. Programarea muncii și individualizarea ei (cerințele fundamentale ale unui regim rațional de muncă în familie și criteriile de adaptare a acestor cerințe la particularitățile fiecărui elev — în funcție de greutățile sale, de gradul de dificultate a obiectului de învățămînt, de capacitatea de concentrare etc.).

c. Metode și procedee pentru depășirea dificultăților în studiul problemelor complexe (cum poate fi descompusă o problemă complexă în probleme simple, cum trebuie utilizate procedeele de analiză și sinteză, comparația, analogia, integrarea cunoștințelor noi în sistemul de cunoștințe, aplicațiile — toate prezentate demonstrativ sub formă de „modele”).

d. Metode și procedee de autoverificare, de autocontrol independent. Elevii să știe cum pot verifica singuri dacă și-au însușit temeinic sau nu cele învățate prin chestionare de control, prin alcătuirea unor planuri, a unor schițe etc.).

e. Metoda recapitulării și consolidării sistematice și individuale a cunoștințelor asimilate.

O astfel de instruire asigură sporirea considerabilă a randamentului muncii elevilor, cointeresarea acestora în rezultate calitativ superioare, conștientizarea și raționalizarea muncii individuale, întărirea atitudinii înaintate față de învățatură.

Evident că numai instruirea elevilor nu este suficientă. Este necesar ca în cadrul verificării, în aplicații sau în audierea expunerilor independente ale elevilor să se urmărească nu numai nivelul însușirii cunoștințelor, ci și al metodelor utilizate, felul de a raționa, cum a procedat elevul în situația dată, cum justifică procedeele sale.

În afară de faptul că rezolvarea acestei probleme încheie unul dintre principalele izvoare ale insuccesului școlar, ea creează totodată premise pentru introducerea în învățămînt, într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat, a unor cuceriri tehnico-științifice. Noile mijloace tehnice ce vor fi introduse ca instrumente ajutoare în munca de învățare — mașini de învățat, manuale programate ș. a. — pun în fața colectivelor didactice din școli sarcina îmbunătățirii îndrumării muncii independente a elevilor, a instruirii lor asupra metodelor de studiu.

Rezolvarea acestor sarcini este însă legată nu numai de sporirea preocupărilor în acest sens ale conducerilor școlilor și ale cadrelor didactice, ci și de intensificarea cercetărilor privind condițiile reușite în munca școlară, de elaborarea „modelelor” optime de organizare a studiului individual al elevilor în cadrul diferitelor obiecte de învățămînt, de analiza amănunțită și generalizarea celor mai eficiente metode și procedee de studiu la diferite clase (vîrste), de cercetarea căilor și mijloacelor raționalizării muncii elevilor în procesul de asimilare a cunoștințelor.

2. Insuficiența activizării a elevilor la lecție constituie o altă cauză însemnată a fenomenului studiat. Sub diferite forme se acceptă încă pasivitatea elevilor în diferite momente ale lecției, ceea ce reprezintă o piedică serioasă în înțelegerea și asimilarea conștientă a cunoștințelor. Ca o reacție la aceste manifestări negative au fost întreprinse diferite experimente și cercetări în practica școlară, atît în țara noastră cît și peste hotare.

Deși principiul activizării elevului în procesul de învățămînt, al intensificării muncii sale de însușire a cunoștințelor este unanim acceptat în literatura pedagogică contemporană, recunoașterea lui rămîne încă în multe privințe declarativă. Nici pedagogia n-a preluat încă sistematic și în profunzime numeroasele probleme teoretice și practice pe care le ridică aplicarea acestui principiu în școală și nici practica didactică nu face suficient pentru largă lui extindere în procesul de învățămînt. Ea rămîne încă uneori tributară „tradiției”, menținînd procedee depășite, care au fost pe larg criticate în presa și literatura pedagogică din ultimii ani. Așa sînt verificarea individuală, fără antrenarea colectivului de elevi, chestionarea prea fragmentată care diminuează posibilitatea unor expuneri independente, so-

licitarea mai mult a memoriei, a facultății de a argumenta, a explicită, exigența scăzută sau inconstantă, repartizarea inegală și neritimică a examinărilor pe parcursul trimestrelor școlare, notarea necorespunzătoare, evidența nesatisfăcătoare, vagă a lacunelor din cunoștințele elevilor și munca lipsită de continuitate, de eficiență în direcția eliminării acestora, repartizarea nejudicioasă a timpului la lecție ș. a.

Totodată, comunicarea noilor cunoștințe nu duce încă în măsură suficientă la activizarea gîndirii, a proceselor de cunoaștere și a muncii independente a elevilor. Faptul că elevii nu sînt suficient activizați în această etapă fundamentală a lecției are drept consecință nivelul scăzut al însușirii cunoștințelor încă din etapa de debut a acestui proces, fapt cu repercusiuni negative asupra calității momentelor următoare (studiul acasă, efectuarea temelor, aplicațiile). Aceste lacune reprezintă, în sistemul muncii instructiv-educative, adevărate „breșe” prin care se creează posibilități de sustragere a elevilor de la munca activă, continuă și sistematică — ceea ce este caracteristic de altfel elevilor cu slabe rezultate la învățatură.

Printre lipsurile ce le mai semnalăm este și tendința, manifestată pe alocuri, de a feri pe elev de efort în însușirea cunoștințelor, de „a-i servi totul de-a gata”, fapt ce subminează dezvoltarea sa, temeinicia cunoștințelor, îl moleștește, îi scade capacitatea de muncă intelectuală, îi diminuează posibilitățile de învingere a greutăților, îl demobilizează. Nu trebuie trecut cu vederea nici faptul că tratarea nediferențiată a elevilor poate duce, în condițiile în care aceștia nu pot face față sarcinilor, la apariția unei „rezistențe” față de cerințele instructiv-educative.

Dintre procedeele eficiente de activizare care contribuie la intensificarea muncii elevilor la lecție subliniem în mod deosebit caracterul problematic al predării (cînd elevii au de rezolvat anumite sarcini cognitive în timpul audierii expunerii profesorului) și notarea elevilor pentru întreaga activitate desfășurată la lecție. La aceasta adăugăm cerința utilizării mai largi a muncii independente a elevilor în timpul lecțiilor, a efectuării diferitelor lucrări cu caracter aplicativ. Aceste procedee au fost verificate și de noi experimental la Școala medie din Bicăz în cursul anilor 1958—1963.

Observațiile noastre au confirmat totodată necesitatea, constatată și de alți cercetători — de a se crea anumite condiții pentru ridicarea nivelului muncii elevilor la lecție, printre care menționăm:

— profesorul să fie mereu pregătît să încurajeze și să recompenseze munca individuală și independentă;

— să se dea îndrumări numai cînd se simte nevoia și numai în măsura necesară, să se stimuleze inițiativa elevilor, efortul propriu perseverent în rezolvarea sarcinilor școlare;

— să se creeze la lecție un climat de încredere și inițiativă și condiții pentru participarea creatoare a elevilor la lecție (cerîndu-li-se să găsească alte ipoteze decît cele enunțate de profesor în problemele studiate). Elevii să fie ajutați „să descopere” noțiunile și să le aplice creator;

— elevii să fie îndrumați să-și controleze singuri soluțiile și să li se pună la dispoziție experiențe și fapte legate de problemele practice ale vieții.

Lector univ. VIRGIL RADULIAN
Institutul pedagogic de 3 ani
Bacău

1. Narodnoe obrazovanie din 1963, 1964; Semia i škola, etc.
2. Chabassol, I. David: A theory of underachievement.
3. Slavina L. S.: Tratarea individuală a elevilor rămași în urmă la învățatură și nedisciplinată. Ed. Didactică și pedagogică 1962.
4. Vezi articolul „Considerații asupra căilor de ridicare a eficienței procesului de învățămînt” de N. Apostolescu. Revista de pedagogie nr. 1/1963.
5. Fraudsen Arden: N. Educational psychology: The principles of learning in teaching. New York — London — Toronto, Mc. Grow Hill, 1963.

Extras din comunicarea cu „Contribuții la studiul cauzelor insuccesului la învățatură al elevilor”, susținută la cea de a XI-a sesiune științifică a universității Al. I. Cuza din Iași (30.10—1.11.1964).

OPINIILE

Gramatica în școală

În discuțiile asupra studiului gramaticii în școala generală de 8 ani se amintește întotdeauna că scopul principal al predării acestei discipline îl constituie formarea deprinderilor necesare unei exprimări corecte orale și scrise.

Din acest punct de vedere s-au făcut unele sugestii cu privire la îmbinarea exercițiilor de analiză gramaticală cu exerciții de altă natură, adecvate scopului menționat. În articolul „Exigențele învățământului superior în domeniul limbii române”, prof. univ. Ion Coteanu propunea „combinarea analizei gramaticale cu sinteza exprimării ideilor prin compuneri”, pornind de la ideea foarte justă că, în învățământul preuniversitar, „totuși, scopul predării limbii române nu poate fi deprinderea analizei gramaticale, ci deprinderea de a utiliza datele cele mai importante ale acestor analize spre a construi cu ajutorul lor o formă de exprimare a ideilor” („Gazeta învățământului” din 20 decembrie 1963).

Constatănd că, deși în școala generală de 8 ani se fac nenumărate exerciții de analiză gramaticală, elevii dovedesc, la terminarea celor opt clase, că nu au reușit să-și formeze în mod satisfăcător deprinderea de a se exprima corect și fluent, prof. Al. Indrea din Cluj aduce unele serioase obiecții atât modului în care se aplică analiza gramaticală în școală, cât și volumului de cunoștințe gramaticale care le este impus elevilor. După părerea tovarășului Indrea, „gramatica școlară trebuie să fie, deci, o gramatică practică, simplă, elementară (limitată la elementele structurii de bază a limbii), care să formeze la elevi deprinderea exprimării corecte”. În acest scop prof. Indrea consideră inutil ca elevii „să cunoască toate formele gramaticale (literare, populare, de nuanță stilistică etc.) prin care se poate exprima un conținut oarecare... e destul dacă ei cunosc numai forma sau formele tipice, forma sau formele model”. De aceea, după părerea d-sale, „cele mai bune exemple (pentru exercițiile de analiză n.n.) nu sînt textele din autori, ci exemple create în mod special pentru a ilustra cazul gramatical dat”, iar definițiile „nu trebuie să cuprindă totalitatea însușirilor care caracterizează un caz gramatical sau altul și e de ajuns dacă se referă la unul sau două elemente distinctive” (cf. „Tribuna” din 5 noiembrie 1964, sau „Gazeta învățământului” din 27 noiembrie 1964).

Asupra propunerilor cuprinse în articolul profesorului Al. Indrea aș vrea să mă opresc în rîndurile care urmează, deoarece anumite precizări mi se par absolut necesare.

În primul rînd cred că încărcarea programei de gramatică cu un volum de cunoștințe neadecvat vârstei elevilor din clasele V—VIII și ineficiente pentru scopul practic al acestei discipline se datorește faptului că, în momentul de față, o dată cu absolvirea clasei a VIII-a, studiul gramaticii limbii române trebuie să fie deplin încheiat. Nemaipredându-se cunoștințe suplimentare de gramatică în clasele IX—XII, programa aglomerează prin forța lucrurilor, în ultimele clase ale școlii generale de 8 ani, o mare cantitate de fapte de limbă, pe care firească ar fi să le grădeze, ca și la alte discipline, prin adăugarea unei etape în plus în procesul de învățămînt. Dacă s-ar introduce studiul gramaticii limbii române în clasele IX—XII, propunerile făcute de prof. In-

dreă și-ar găsi o mai mare posibilitate de aplicare — bineînțeles, după o discutare prealabilă a justeții tuturor detaliilor, asupra cărora nu cred că este cazul să insistăm aici — în sensul că limitarea cunoștințelor predate elevilor la structura de bază a limbii, deci la faptele strict elementare, ar fi admisibilă, avîndu-se în vedere posibilitatea de completare, de adîncire și de nuanțare a acestor cunoștințe în clasele ulterioare.

O asemenea propunere — făcută, cu excepția prof. Indrea, și de alți participanți la discuție (prof. univ. I. Coteanu și prof. I. Popescu) — găsește, cred, un sprijin puternic în descrierea stării de fapt a predării gramaticii în școala generală de 8 ani, pe care o prezintă chiar prof. Al. Indrea în articolul amintit.

S-ar putea face însă observația că sînt suficiente metodele propuse de prof. Indrea în direcția simplificării și schematizării studiului gramaticii, fără să se mai impună vreo completare a acestor cunoștințe în clasele superioare, de vreme ce ele sînt suficiente pentru formarea deprinderilor de exprimare corectă a elevilor. Cred însă că nu așa trebuie privită problema predării gramaticii limbii române.

Atribuindu-se studiului limbii materne în școală exclusiv scopul de a le forma elevilor deprinderi de exprimare corectă, se limitează în mod nejustificat rolul acestei discipline.

Nu neagă nimeni faptul că studiul limbii materne trebuie să aibă ca rezultat practic exprimarea corectă, dar rolul lui nu se rezumă la atât. Împreună cu celelalte discipline, studiul limbii materne dă elevului cunoștințele necesare pentru formarea culturii sale generale. Pe de altă parte, el contribuie la formarea lui intelectuală, prin dezvoltarea capacității de gîndire sintetică și analitică. În ceea ce privește deprinderea exprimării corecte, se admite în general faptul că sarcina nu poate fi lăsată numai pe seama orelor de limba română. Formarea acestei deprinderi trebuie să-l preocupe și pe profesorii specializați în alte discipline. Este adevărat că studiul limbii materne oferă elevilor, din acest punct de vedere, sprijinul principal, dar nu este mai puțin adevărat că folosirea acestor cunoștințe trebuie controlată, în toate împrejurările, de toți cei care îndrumază procesul de învățămînt.

Studiul gramaticii este deci îndreptat spre cunoașterea temeinică a aspectului actual al limbii române literare, atât pentru crearea deprinderilor de folosire a acestei limbi într-un mod cel puțin satisfăcător, cât și pentru dezvoltarea intelectului celui care învață, a capacității sale de gîndire, într-un cuvînt, pentru formarea sa ca intelectual.

Se modifică oare atitudinea noastră față de studierea gramaticii în școală dacă avem în vedere ansamblul preocupărilor care intră în competența profesorului de limba română? Cred că da. În primul rînd, înțelegerea rolului complex îndeplinit prin predarea gramaticii reabilitează năpăstuita analiză gramaticală, care în general sperie chiar și pe profesori, nu numai pe elevi. Cunoașterea normelor literare de folosire a limbii materne nu poate fi realizată prin învățarea pe de rost a unor reguli și definiții, ea rezultă din exercițiile de analiză cu ajutorul cărora se conturează treptat caracteristicile elementelor componente ale structurii gramaticale a limbii. Nu

cred că mai este necesar să amintesc utilitatea acestor analize verificate prin cunoștințele dobîndite. În același timp, analiza gramaticală obișnuiește pe elev să disocieze elementele limbajului în virtutea funcțiilor lor, să abandoneze formulele stereotipe în favoarea altora, cu același rol, dar de o mai mare limpezime sau plasticitate.

În fine, cred că analiza gramaticală creează elevului deprinderea de a se opri asupra unui text pentru observarea detaliilor, sustrăgîndu-l de la obiceiul, atât de nerecomandabil și atât de frecvent, al lecturii pe sărite în urmărirea faptelor relatate.

O analiză gramaticală bine condusă poate și trebuie să satisfacă toate aceste cerințe. Dintr-un exercițiu mecanic și monoton, deci pe drept cuvînt plictisitor, ea poate să devină o sursă bogată de informații, o școală a spiritului metodic, a meticulozității, a disciplinei și chiar a curiozității științifice. Ea trebuie să fie însă bine condusă și nu mă îndoiesc că pasiunea și convingerea dăruiesc oricărui profesor de limba română inventivitatea necesară transformării analizei gramaticale într-un exerci-

țiu complex, atractiv și educativ. Bineînțeles, cu condiția ca această inventivitate să se sprijine pe o informare științifică permanentă și înprospătată, pe ceea ce printr-un termen consacrat se numește buna pregătire profesională.

În scopul ținerii la curent a cadrelor de specialitate cu stadiul actual al studiului gramaticii limbii române, revista „Limba română” a supus discuției cititorilor problemele teoretice și practice ale analizei gramaticale. În articolul de deschidere a debaterii, acad. Iorgu Iordan se ocupă și de problema modului în care trebuie făcută analiza gramaticală. D-sa propune, pentru învățarea gramaticii, întocmirea unei antologii de texte „adevărate modele de limbă”, aparținînd tuturor stilurilor, a căror analiză să se facă „din toate punctele de vedere, pe indelele și cu participarea foarte activă (...aproape exclusiv) a elevilor în ce privește „descoperirea” regulilor gramaticale, profesorul rezervîndu-și mai ales rolul de îndrumător al discuțiilor” (vezi articolul **Mai multă gramatică!** în „Limba română” XIII (1964), n.r. 1, p. 54).

În concluzie cred că observațiile, în general juste, bazate, după cum se vede, pe o bogată experiență didactică, cuprinse în articolul semnat de prof. Al. Indrea, trebuie să fie completate prin propunerea de a se acorda un număr de ore pentru continuarea, la alt nivel, a studierii gramaticii în toate clasele învățămîntului mediu. Pentru această propunere am considerat că pledează nu numai situația actuală nesatisfăcătoare a predării acestei materii, ci și importanța educativă a disciplinei în sine.

S-ar putea ca precizările făcute să pară izvorîte dintr-o atitudine ortodoxă de grămătic care-și supraapreciază specialitatea și-i supraapreciază virtuțile pedagogice. Cunoșcînd însă interesul din ce în ce mai accentuat al intelectualilor cu cele mai diferite preocupări pentru limba noastră națională, cred că ele corespund unei reale necesități practice.

FLORA ȘUTEU
cercetător principal
la Institutul
de lingvistică

Materiale ajutătoare

pentru studiul istoriei

Urmăresc tot ce apare în publicațiile pedagogice cu privire la modernizarea metodelor de predare în scopul realizării unei eficiențe mai mari a procesului instructiv-educativ. Trebuie să constat cu părere de rău că din acest punct de vedere, în domeniul predării istoriei, disciplină care mă preocupă în primul rînd, fiind specialitatea mea principală, există o oarecare rămînire în urmă. Dacă pentru alte discipline se realizează tot mai multe mijloace moderne, pentru istorie lucrurile nu stau la fel.

Este încă prea mic numărul hărților istorice. Apoi, studiourile de specialitate nu se ocupă

suficient de realizarea unor filme didactice cu subiect istoric. S-ar putea folosi în acest scop, așa cum se propune în articolul „Mijloacele audio-vizuale și folosirea lor” de Gh. Cristea, din „Gazeta învățământului” nr. 775 apărut în 6/XI. 1964, și secvențe din filme (ca „Lupeni 29”, „Tudor” etc.) ca și din jurnale cinematografice, care să fie grupate pe clase și chiar pe teme.

Ar fi bine de asemenea ca, pe lângă creștomatiile — puține la număr — apărute, să se editeze o culegere de biografii ale unor personalități istorice, ca și o colecție de texte literare cu subiect istoric extrase din opere valoroase, grupate pe teme. Astfel

de culegeri ar fi de un real folos elevilor, stimulîndu-le interesul pentru cunoașterea istoriei și contribuind la educarea lor comunistă. La realizarea aceluiași scop ar contribui editarea unor albume școlare care să cuprindă, grupate pe teme, reproduceri după opere de artă plastică cu caracter istoric.

În sfîrșit, cotesec că ar fi bine să se alcătuiască, pentru uzul școlărilor și chiar al profesorilor, un dicționar care să cuprindă nume de personalități istorice și de localități istorice, cu scurte explicații.

Prof. VIRGIL BIRLIBA
Școala generală de 8 ani Bistrița.

La lecție

Vorbirea colorată a elevilor

Pornind de la ideea că fiecare elev poate să-și formeze încă din primii ani de școală deprinderea de a se exprima într-un limbaj, plastic, variat, am utilizat în munca mea de învățătoare diferite modalități subordonate acestui scop.

Din capul locului trebuie să precizez că în această problemă am socotit esențială dezvoltarea gustului elevilor pentru lectură. Tocmai de aceea am început prin a-i îndruma către lectura unor povestiri din operele clasicele noastre — Ion Creangă, Mihai Eminescu, Gh. Coșbuc, M. Sadoveanu etc. — ca și ale multora din contemporani. Străduindu-mă să-i fac pe elevi să înțeleagă frumusețea fragmentelor citite, am căutat să-i obișnuiesc, pe nesimțite, și cu limba noastră literară.

Pentru a ajunge la acest rezultat utilizez diferite procedee. Printre altele, de pildă, le cer elevilor să precizeze tema unei povestiri, să dea exemple de alte povestiri cu aceeași temă. Bunăoară, referindu-se la tema „dragostea de mamă”, elevii au dat multe și interesante exemple din lecturile lor în clasă sau acasă.

Fac în fața elevilor, de asemenea, scurte comentarii asupra povestirilor citite, la nivelul lor de înțelegere. Așa se obișnuiesc treptat să observe ei înșiși ceea ce este caracteristic în povestirile respective. De exemplu, lectura volumului „Din lumea celor care nu cuvântă” de Emil Gârleanu le-a prilejuit observația că se poate scrie ceva foarte frumos și despre ființe neînsemnate, dacă știi să privești în jur, să înțelegi ce se întâmplă, să găsești expresiile potrivite pentru a o spune. Insist asupra descrierilor izbutite, asupra expresiilor colorate, asupra sentimentelor pe care acestea reușesc să le trezească cititorului.

Plecând de la analiza și prezentarea unor astfel de modele pot trece mai departe, la formarea deprinderilor de exprimare corectă și colorată în scris. Mă ocup într-o primă etapă, de tehnica construirii

frazelor. Pornind de la propoziția simplă trec la propoziția dezvoltată formulată după criteriul clasic: subiect — atribut, predicat — complement. De exemplu, pentru ideea exprimată simplu „Tractoarele ară”, formulez propoziția „Tractoarele noi ară ogoarele” cerind elevilor să o dezvolte atit cit le permite fantezia. Se ajunge astfel la fraze bogate, nuanțate, de tipul: „De cum dă colțul ierbii, pe ogoarele înfrățite ale patriei, tractoarele noi ară brazde adinci în pământul reavân”.

Un alt procedeu îl constituie schimbarea locului cuvintelor dintr-o propoziție fără a-i schimba înțelesul. De exemplu, propoziția „Patria mea este frumoasă și bogată”, devine „Frumoasă și bogată ai devenit, patria mea dragă”. Același țel i se subordonează exercițiile menite să le arate elevilor că adjectivele și adverbele dau expresie și culoare frazei. Prin astfel de exerciții o propoziție ca „Pe cărările munților urcă drumeții” devine: „Cu pas voinicesc, fluierând vesele, drumeții neobosiți urcă vvoi pe cărările bălătorite ale munților”.

Am făcut de asemenea cu elevii diferite exerciții atractive de folosire a unui cuvânt sau a unei expresii în sens propriu și figurat (de exemplu, innegurat: cer innegurat, orizont innegurat, om innegurat) sau de înlocuire a unor cuvinte cu altele având același sens (de exemplu, păzește: grănicerul păzește, veghează, străjuiește hotarele).

Trecind de la aceste exerciții simple la lucrări scrise, țin să le fac înțelese elevilor cerințe generale: să-și fixeze bine în minte ce vor să spună, analizându-și gândurile și sentimentele, să stabilească un plan al lucrării, să folosească un scris simplu, găsind expresiile cele mai potrivite, să-și formuleze în minte fiecare frază pînă la capăt și abia apoi să o scrie.

Urmărind în permanență îmbogățirea vocabularului elevilor, șlefuirea continuă a exprimării lor, le cer să efec-

tueze lucrări de „creație” chiar din clasa I. Atunci cînd ei cunosc toate literele organizate, de pildă, o lecție de felul următor. Desenez pe tablă un tablou de primăvară (cer albastru, soare strălucitor, iarba verde, ghiociei etc.). Dedeșubt scriu: „Dragi copii, pentru voi alung frigul, zăpada, chiciura și înghețul. Vă aduc cer senin, soare cald și ghiociei. Cine sint? Copiii ghicesc, se bucură — și răspund în scris. De exemplu: „Dragă primăvară, te aștept cu nerăbdare și cu note bune. Nicu”. Sau: „Dragă primăvară, mulțumesc pentru ghiociei. Am să-i dau mamei. Andrei”. Alteori cer copiilor să descrie un obiect sau o ființă: mama, tata, bunicul, colegul de bancă, creionul, abecedarul etc. De la aceste simple descrieri elevii ajung în clasele mai mari la compoziții mai complicate, cu teme ca: „Apus de soare”, „Plouă”, „Pădurea”, „Primul fulg”, „Ziua de azi” etc. Un alt fel de compoziții sint cele în care le cer să povestească o întâmplare: o excursie, o vizită la un muzeu ș.a.m.d. Îi îndrumez, bineînțeles, în prealabil să urmeze însușirea logică a faptelor și, mai ales, să arate impresia pe care le-au produs-o. Schițind cit de cit participarea lor afectivă. Pentru a-i ajuta în această direcție le dau subiecte de tipul: „Vreau să devin pionier”, „Am luat nota 10” etc.

Astfel elevii ajung în clasa a IV-a la compuneri care le solicită atit spiritul de observație, cit și o atitudine afectivă, cu subiecte cum ar fi: „Am fost la marea sârbătoare a eliberării”, „Tata e fruntaș în muncă”, „Copilarie fericită” ș.a.m.d.

Pe măsură ce subiectele se complică, trecind la forme superioare, elevii sint solicitați într-o măsură din ce în ce mai largă să utilizeze un limbaj mai bogat, mai variat, mai colorat, capabil să exprime toate nuanțele gândurilor și sentimentelor lor.

Inv. ELENA STOICOVICI

In legătură cu predarea definițiilor și teoremelor

Practica mi-a arătat că, dacă nu sint suficient ajutați, elevii au tendința să-și însușească în mod mecanic terminologia matematică, ceea ce duce la formalism, la un studiu lipsit de temeinicie. De aceea acord multă atenție lămuririi lor asupra modului cum trebuie definite noțiunile învățate, ca și modul cum trebuie demonstrate teoremele.

Am observat nu o dată că elevii dau definiții incorecte. Ei spun, de exemplu, că paralelogramul este un patrulater cu laturile opuse paralele două câte două și egale, nefiind conștienți de faptul că definiția nu trebuie să includă o proprietate ce decurge, se demonstrează. Pentru a-i ajuta să înlăture astfel de greșeli, le-am arătat că definirea noțiunilor prin arătarea genului proxim și a diferenței specifice este legată de importanța problemei a condițiilor necesare și suficiente, explicându-le și ce sint acestea. Pornind de aici elevii și-au dat seama că definiția paralelogramului așa cum o dau ei este nejustă, deoarece conține o condiție suficientă, dar nu necesară și au putut formula, pe baza lămuririlor primite, definiția corectă a paralelogramului — un patrulater cu laturile opuse paralele.

Mergînd pe această cale elevii au observat singuri că definiția dreptunghiului dată în manual — dreptunghiul este un paralelogram cu unghiurile drepte — nu este riguroasă, întrucît condiția necesară ca un paralelogram să fie dreptunghi este ca să aibă un unghi drept. Altă dată, cînd un elev a definit numărul irațional ca fiind o fracție zecimală cu un număr înfinit de zecimale, colegii lui au sesizat că definiția este îngustă, întrucît nu se indică faptul că fracția zecimală înfinită trebuie să fie și neperiodică.

Mergînd mai departe, am arătat elevilor că și ipoteza unei teoreme conține o condiție necesară și suficientă pentru ca adevărul din concluzie să aibă loc. Pe această bază elevii au constatat cu ușurință că, de exemplu, criteriile de egalitate și asemănare a triunghiurilor sint de fapt condiții necesare și suficiente pentru ca două triunghiuri să fie respectiv egale sau asemenea.

În același timp, am căutat să înlăture tendința pe care o au elevii de a privi reciproca unei teoreme ca o teoremă oarecare, fără a-și da seama că prin demonstrarea ei se adevărește faptul că condiția din teorema directă este nu numai suficientă, dar și necesară pentru concluzia ce se trage. De aceea, în clasele a IX-a și a X-a, la studiul geometriei este necesară demonstrarea multor teoreme reciproce pe baza următoarelor propoziții:

1. Dacă există A există și B (teoremă directă). 2. Dacă nu există A, nu există nici B (teoremă negativă). 3. Dacă există B există și A (teoremă reciprocă). 4. Dacă nu există A nu există nici B (teoremă contrară). Am subliniat că propozițiile 1 și 2, ca și propozițiile 3 și 4, sint echivalente între ele, dar că propoziția 4 arată că condiția A este necesară. Cum propoziția 4 este echivalentă cu propoziția 3, înseamnă că dovedirea propoziției 3, adică a teoremei reciproce, duce la concluzia că condiția A din teorema directă este suficientă și necesară.

În felul acesta îi ajutam pe elevi în însușirea corectă a noțiunilor matematice, în tot mai buna lor pregătire la acest obiect.

GHEORGHE CALAPĂR
Tîrnăveni

Exercitiile la materialele publicate

În numărul 775 din 6 noiembrie a.c. al „Gazetei învățămîntului” a fost publicat articolul „Aceeași lecție — procedee diferite”, de prof. Dumitru Barabaș. Prin problema pe care o aborda — aceea a necesității de a se folosi procedee diferite la lecții în funcție de curba de efort a elevilor — articolul a suscitat mult interes în rîndurile cadrelor didactice. Publicăm mai jos cîteva din materialele sosite la redacție în urma publicării articolului mai sus-citat.

Materialul „Aceeași lecție — procedee diferite”, se înscrie în sfera căutărilor legate de una din problemele-cheie ale procesului pedagogic — sporirea eficienței lecției.

Utilizarea unor procedee variate în munca didactică constituie o axiomă pedagogică. Desigur că este vorba de o varietate a procedeelelor determinată de motive psihologice: menținerea trează a atenției, stimularea interesului, înlăturarea inhibiției produse de monotonia, înlăturarea obosealii (un alt aspect al inhibi-

ției) produse de un efort prea îndelungat ș.a. Cu un cuvînt, varietatea procedeelelor de muncă didactică trebuie să fie o acțiune deliberată și justificată (motivată) psihologic și pedagogic. Dar realizarea unei munci didactice raționale, fundamentată științific, implică și respectarea altor cerințe.

Una dintre acestea este însăși întocmirea științifică a orarului, elaborarea lui de așa manieră, încît să asigure permanent o odihnă activă și să evite instalarea inhibiției prin supraefort sau prin monotonia produsă de succesiunea unor obiecte care solicită același grup de celule sau același sistem de semnalizare. Privind astfel lucrurile, ne întrebăm cu referire la cele spuse de tov. Barabaș, ce caută o limbă străină (sau chiar limba română — gramatică) la sfîrșitul zilei de curs, cînd este știut că în această parte a zilei trebuie puse în orar obiecte care solicită mai ales primul sistem de semnalizare (mai rezistent la inhibiție). Desigur că de această deficiență nu poate fi făcut răspunzător autorul articolului, care s-a străduit să gă-

sească o soluție științifică unei stări de fapt necorespunzătoare.

În legătură cu aflarea unor mijloace care să diminueze efectele negative ale obosealii aș vrea să amintesc că au multă importanță și condițiile igienico-sanitare ale locului de muncă (clasei). Aerisirea sistematică a claselor, luminozitatea bună, căldura potrivită (18°), curățenia, sint tot atîția factori care previn oboseala elevilor.

Factorul esențial rămîne însă profesorul, cu ingeniozitatea, priceperea și măiestria lui pedagogică. Cînd acestea există și cînd sint dublate de dragostea pentru elevi, pentru munca instructiv-educativă, avem cheziașia rezolvării cu succes a problemelor ridicate de această muncă. Și autorul articolului „Aceeași lecție — procedee diferite” pare să fi făcut această dovadă.

Lector univ. ION DRĂGAN
Institutul pedagogic
din Timișoara

★

Problema ridicată în articolul „Aceeași lecție — procedee dife-

rite” este deosebit de interesantă. După părerea noastră, în această privință se poate merge și mai departe decît a mers autorul articolului, profesorul D. Barabaș.

În primul rînd, socotim problema desprinsă dintr-una mai complexă, aceea a adaptării lecției la condițiile concrete de desfășurare. Apoi, tov. Barabaș se referă la curba obosealii într-o zi de lucru, dar profesorul este chemat să țină seama și de curba efortului săptămînal, sau chiar de modul cum se desfășoară munca în perioade școlare mai mari. De pildă, am văzut profesori de română care plasează de obicei în orar lecțiile de gramatică sau de analiză literară la mijlocul săptămîinii — niciodată luna sau sîmbăta — și numai în ora a doua sau a treia. Apoi, dacă la o clasă au patru ore, dintre care unele sint la începutul și altele la sfîrșitul zilei, repartizează temele ținînd seama de criteriul dificultății lor. De exemplu, cînd ora e plasată în orar în momentele de descreștere a efortului elevilor, ea este consacrată biografiei scriitorilor sau lecturii.

Criterii asemănătoare folosesc numeroși profesori de matematici, care distribuie disciplinele specialității lor (geometrie, aritmetică, algebră), în orarul săptămîinii și al zilei, tot din punctul de vedere al dificultății acestora.

O serie de cadre didactice dozează diferențiat și temele pentru acasă la două clase paralele, în funcție de numărul și dificultatea exercițiilor pe care le-au rezolvat în clasă. Dacă la o clasă lecția de matematică a fost în ora a doua, cînd elevii erau mai activi și s-au rezolvat probleme mai dificile și în număr mai mare, iar

la altă clasă în ora a patra, cînd nu s-au putut rezolva probleme atit de multe și atit de grele, temele pentru acasă date la cele două clase paralele se diferențiază între ele, avîndu-se totuși în vedere echilibrarea lor în cadrul săptămîinii.

Am întîlnit profesori care folosesc diferit mijloacele audio-vizuale la o clasă ce funcționează dimineața, față de o altă clasă paralelă care funcționează după masă. Iată un caz concret: o audiție după discuri din „Scrisoarea pierdută”. În ora desfășurată dimineața, audiția a fost întreruptă de comentarii adecvate. După masă, atenția elevilor fiind mai puțin activă, audiția s-a desfășurat fără întreruperi, comentariile fiind prezentate ulterior.

Randamentul lecției sporește prin adaptarea ei suplă la împrejurări. La Școala medie din Bușteni, învățătorul Dumitru Ștefan, care predă la clasa a II-a, își pregătise o serie de exerciții pentru a lămuri elevilor scrierea lui m înainte de b și p. Dimineața, cînd a venit la școală, începuse să ningă. Copiii se uitau bucușori spre fulgii ce se loveau alene de geamuri. Bun pedagog, tov. Ștefan s-a adaptat imediat situației, cerîndu-le să relateze ce se întîmplă afară și notînd, din conversația plină de însuflețire ce s-a legat așa, toate exemplele necesare temei. Credem că acest mod de a preda face ca lecția, chiar dacă are loc spre sfîrșitul zilei, să fie mai eficientă decît o lecție din ora a doua, să spunem, la care procedeele de inviorare a atenției sint neglijate.

Unele cadre didactice se fereesc să aibă lecții după ora de educație fizică. În special profe-

Studiu în bibliotecă

Lectură suplimentară la orice obiect ?

Li se poate indica oare elevilor și la alte discipline în afară de literatura română un anumit volum de lectură suplimentară? — iată o problemă pe care și-o pun adesea cadrele didactice.

Marșarea mea este că la orice obiecte de învățămînt pot fi indicate lecturi suplimentare. Printre multe argumente pe care le putem aduce în sprijinul acestei păreri se află în primul rînd acela că înlînim adesea cazuri în care elevii manifestă preferințe pentru o anumită disciplină și ar fi o absurditate să-i limităm doar la manual. Bineînțeles însă că lectură extrașcolară la aceste discipline își va ajunge scopul numai dacă va fi legată de prevederile programelor, dacă va fi orientată după preferin-

țele elevilor și, desigur, dacă nu va duce la supraîncărcarea lor. Se recomandă, de aceea, o coordonare a lecturii din partea tuturor profesorilor ce predau la o clasă.

Fiecare elev acordă unuia sau altuia dintre obiectele de învățămînt o atenție mai mare sau mai mică, în funcție de domeniul către care se simte atras și pentru care are inclinații. În funcție de aceste preferințe își aleg și lecturile. În atare condiții s-ar crede că profesorului nu-i rămîne nimic de făcut în plus.

Nu este deloc așa. Precizarea prin care atrăgeam atenția asupra supraîncărcării indică un pericol important. Programul de învățămînt al școlii de cultură generală este astfel alcătuit încît lasă elevilor, în afara orelor

de școală și a celor de studiu individual, un anumit volum de timp, bine delimitat. Lipsa unei îndrumări și supravegheri atente de către profesori, precum și lipsa colaborării dintre ei îl poate pune pe elev în situația de a încerca să asimileze un volum de lectură peste puterile lui — și în cantitate, și din punct de vedere al conținutului.

Înțelegem că problema organizării lecturii suplimentare ocupă un loc însemnat în procesul de învățămînt. Iată de ce lectura elevilor — ce anume citesc și cît — trebuie să rămînă doar în aparență la liberul lor arbitru, fiind subordonată, în ultimă analiză, acțiunii educative desfășurate de către școală.

Prof. SIMION GHEORGHE Onești

sorii de matematică spun că elevii vin prea „distrași” de la această oră și că, pînă să-și revină, trece o treime din lecție. Aici se poate discuta și de stilul încheierii orelor de educație fizică, de măsura în care acesta asigură relaxarea elevilor, ca și de plasarea optimă a educației fizice în orar.

SILVESTRU PATIȚA
Brașov

Problema organizării activității didactice în funcție de locul pe care îl ocupă lecția în ansamblul muncii unei zile mă preocupă îndeaproape. Îmi permit ca, în rîndurile ce urmează, să aduc câteva completări la articolul de această temă publicat de prof. D. Barabaș într-un număr recent al „Gazetei învățămîntului”. Departe de a fi exhaustive, aceste completări își propun să contribuie și la conturarea altor procedee decît cele prezentate de autor.

Pentru a scuti atenția elevilor de eforturi mari în zilele aglomerate și a le oferi posibilitatea recepționării cunoștințelor în condiții normale, am întotdeauna grijă, la începutul anului școlar, să nu alternez mecanic orele de lectură și de gramatică. De aceea, verific în prealabil profilul fiecărei zile de școală. În cazul cînd ponderea celorlalte obiecte o permite, alternez rîndurile valabile ca principiu al variației, dar cînd ziua de școală prevede și alte obiecte grele, transfer orele de gramatică în zilele cu obiecte mai ușoare.

Firește ar fi ca, o dată stabilită, ordinea orelor de gramatică și de lectură să rămînă fixă pînă la sfîrșitul anului școlar. Totuși, se pot interveni uneori modificări determinate de diverse cauze obiective. De exemplu, în zilele cînd elevii au lucrări de control trimestriale și preocuparea li se concentrează mai ales asupra obiectului la care dau lucrarea, în lecții mai ușoare — în special dacă este vorba de o oră care premerge sau urmează lucrării de control. În aceste cazuri organizez lecții de lectură, care, adresîndu-se sentimentelor și imaginației elevilor, nu le solicită eforturi deosebite de atenție.

Totuși, mai sînt cazuri cînd lecțiile de gramatică se desfășoară în zile încărcate. În asemenea împrejurări, în loc să trec la un capitol nou de morfologie sau sintaxă, mă rezum la sistematizarea materiei parcurse sau la efectuarea unor exerciții practice. Consolidînd cunoștințele predate, astfel de lecții nu constituie de loc o pierdere de timp. Alteori, cînd nu există nici o posibilitate de evitare a unei lecții dificile, intervin în cadrul ei cu mijloace de facilitare a recepționării cunoștințelor: fixări parțiale, schițe mai detaliate pe tablă etc.

Exemple date prezintă doar cîteva din posibilitățile de care dispune profesorul pentru a veni în ajutorul elevilor suprasolicitați în zilele aglomerate. Ele se pot multiplica substanțial, aducînd o reală contribuție la îmbunătățirea predării.

Prof. TRAIAN CANTEMIR
Rimnicu-Vilcea

Recapitularea periodică la istoria Romîniei

Apropierea încheierii primului trimestru al anului școlar pune în fața profesorilor sarcina importantă a recapitulării cunoștințelor transmise elevilor de-a lungul unui număr destul de mare de lecții. Pentru profesorii de istorie această sarcină este de o însemnătate deosebită, ținînd seama de rolul pe care-l are acest obiect de studiu în formarea gândirii materialist-istorice și a educării tinerei generații de elevi în spiritul patriotismului și al internaționalismului socialist. Iată de ce considerăm utilă o trecere în revistă a problemelor pe care le ridică lecțiile de recapitulare — și îndeosebi la istoria patriei în clasa a XI-a, clasă de bilanț în învățămîntul nostru de cultură generală.

Ce ne propunem prin lecțiile de recapitulare la istoria Romîniei? Simpla repetare în scopul fixării mai trainice a cunoștințelor reprezintă și ea, desigur, unul din obiectivele pe care trebuie să le urmăm, dar nu este nicidecum obiectivul esențial. Constatările desprinse din desfășurarea examenelor de maturitate și a concursurilor de admitere în învățămîntul superior au dovedit că elevii dispun în general de un volum suficient de bogat de cunoștințe — uneori chiar cu prea multe detalii — dar explicarea acestora, stabilirea corelațiilor necesare între fenomenele vieții sociale, nu se ridică întotdeauna la nivelul corespunzător. Această constatare subliniază încă o dată necesitatea ca recapitularea să nu fie numai o cale de fixare a cunoștințelor în memorie, ci și un mijloc de înțelegere tot mai adîncă a fenomenelor, de pătrundere progresivă a resursurilor și sensului acestora. O atare înțelegere superioară a faptelor istorice se poate realiza numai printr-o nouă organizare și sistematizare a cunoștințelor, care să înlesnească stabilirea legăturilor necesare între fenomene — proces ce nu a fost pe deplin posibil în cursul însușirii — lecție de lecție — a faptelor istorice. Recapitularea va fi deci, implicit, un prilej de sistematizare a cunoștințelor.

O problemă importantă ce se pune în legătură cu lecțiile de recapitulare este alegerea temelor, care trebuie astfel fixate încît să conducă prin conținutul lor la obținerea rezultatelor propuse. Adeseori, se greșește sub acest raport, alegîndu-se teme de importanță minoră, cu un cadru problematic restrîns, sau teme facile, care nu solicită efortul de gândire al elevilor.

Considerăm că la istoria Romîniei, pentru elevii clasei a XI-a, o temă de cea mai mare importanță atît din punct de vedere instructiv cît și din punct de vedere educativ este „Unitatea de viață pe teritoriul țării noastre”. Desigur, această temă se poate trata complet abia la sfîrșitul anului școlar, după parcurgerea întregii istorii a patriei, dar și în cadrul unei lecții de recapitulare periodică de la sfîrșitul trimestrului I se pot urmări foarte bine aspectele acestei probleme începînd cu cele mai vechi urme de viață omenească de pe teritoriul țării noastre și mergînd pînă la perioada de destrămare a feudalismului.

Considerăm că prima problemă ce trebuie discutată la această temă este aceea a caracterului unitar al teritoriului țării noastre — prin geneza sa, prin arhitectonica și simetria reliefului, cu tot caracterul său variat, prin rețeaua hidrografică (aspectul radial al apelor curgătoare) și prin numeroasele bogății naturale, factor favorizant al dezvoltării societății.

În al doilea rînd, se impune să se discute, cu prilejul recapitulării acestei teme, caracterul unitar al populației pe teritoriul țării noastre, subliniindu-se aspectele cele mai importante: existența urmelor de viață omenească aparținînd orînduirii comunei primitive răspindite pe tot cuprinsul țării noastre; răspîndirea triburilor geto-dace — apoi a poporului geto-dac — pe întreg teritoriul țării; dănuirea populației dacice în timpul stăpînirii romane și romanizarea ei; formarea populației daco-romane; formarea poporului român și a limbii romine în ultimele secole ale mileniului I e. n. — fenomen unitar desfășurat în spațiul carpațo-dunărean, avînd ca teritoriu-nucleu ținuturile de deal și de munte ale Daciei; unitatea de limbă, de obiceiuri, de trăsături psihice și de cultură a poporului nostru în epoca feudală, în ciuda despărțirii politice în cele trei țări romine.

Cea de a treia problemă care trebuie tratată privește elementele unității de viață economică pe teritoriul țării noastre: varietatea și caracterul complementar al economiei țării noastre; legăturile economice strînse între diferite regiuni ale țării, legături care n-au putut fi rupte de separarea politică a celor trei țări romine (schimburile de produse, circulația monetară, tratatele comerciale; rolul unor centre economice importante ca Brașovul, Sibiu, Tîrgoviște etc.). Tot aici trebuie subliniat faptul că legăturile economice între cele trei țări romine au constituit un element important în realizarea pieței interne și a unificării politice de mai tîrziu.

În continuare ar trebui analizată problema elementelor de unitate în organizarea politică și administrativă a țărilor romine în epoca feudală. Este vorba, aici, de instituțiile politice și administrative, de dănuirea lor chiar în condițiile dominației otomane, maghiare și habsburgice, de faptul că menținerea voievodatului Transilvaniei constituie o expresie a caracterului autohton al populației rominești și a organizării sale politice în Transilvania, ca și de faptul că organizarea politico-administrativă similară a reprezentat un factor ajutător în realizarea unității politice a celor trei țări romine de mai tîrziu.

Deosebit de important este să se discute problema luptei comune a poporului român pentru libertate și independență în epoca feudală, accentuîndu-se îndeosebi lupta împotriva coterpirii otomane, dusă adeseori cu forțele unite ale populației din cele trei țări romine (lupta antiotomană condusă de Ioan de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Ion Vodă, Mihai Viteazul, Mihnea al III-lea, Gheorghe Rákóczi al II-lea, Dimitrie Cantemir) și scoțîndu-se în evidență valoarea deosebită a încercării lui Mihai Viteazul

de a da o bază largă războiului antiotoman, prin unirea celor trei țări romine.

Ultima problemă discutată în cadrul recapitulării acestei teme ar trebui s-o constituie aceea a culturii ca formă de manifestare a unității de viață spirituală pe teritoriul țării noastre. Aici va trebui să se vorbească despre cultura materială în orînduirea comunei primitive, despre apariția culturii spirituale a geto-dacilor (de natură ideologică, politică, științifică, religioasă), despre cultura din epoca stăpînirii romane și cea din epoca feudală (creația populară — expresie puternică a unității populare romine; apariția și dezvoltarea literaturii religioase și istorice, a tiparului, a arhitecturii, sculpturii și picturii; crearea și răspîndirea bunurilor culturale pe întreg teritoriul țării — factor important de întărire a unității populare romine, de pregătire a înfăptuirii unității sale politice).

O altă temă ce ar putea fi discutată în cadrul recapitulării periodice la istoria Romîniei este „Vechimea și continuitatea populației de pe teritoriul țării noastre”. Aici s-ar putea trata următoarele probleme principale:

În primul rînd — vechimea populației pe teritoriul țării noastre, începînd cu paleoliticul inferior (urmele de viață omenească de pe valea Dirjovului).

Apoi, continuitatea de viață în toate perioadele comunei primitive și începutul orînduirii sclavagiste (vorbindu-se despre dovezile arheologice și istorice în acest sens).

În al treilea rînd, persistența populației autohtone în timpul stăpînirii romane asupra Daciei (combaterea tezei „purismului” latin).

Cea de a patra problemă discutată ar trebui s-o constituie dănuirea populației daco-romane după retragerea aureliană (combaterea teoriei antiștiințifice a „golului de populație” creat în Dacia și a emigrării de la sudul Dunării).

În continuare ar trebui tratată problema formării poporului român, avînd ca element etnic de bază populația dacică, supusă apoi procesului de romanizare.

În sfîrșit, ultima problemă ar fi aceea a unității etnice, de limbă și de viață a poporului român în epoca feudală, în ciuda despărțirii sale politice în cele trei țări romine.

Este evident că realizarea în bune condiții a unor lecții de recapitulare cu astfel de teme cuprinzătoare comportă o pregătire temeinică atît din partea elevilor, cît și din partea profesorului însuși.

În acest scop, profesorul se poate documenta, în mod suplimentar, din „Tratatul de Istoria Romîniei”, îndeosebi vol. I, și „Din istoria Transilvaniei”, vol. I, ediția a III-a, mai ales capitolul I și capitolul al V-lea.

Tratarea problemelor în modul expus mai sus oferă avantajul că permite stabilirea unor legături nu numai între cunoștințele dobîndite la istorie în cadrul diferitelor lecții, ci și corelarea cu unele cunoștințe de geografie, de limbă și literatură romină.

Conf. univ. A. PETRIC

Munca educativă în școlile tehnice

Datorită profilului lor, datorită vârstei și pregătirii anterioare a elevilor pe care îi cuprind, școlile tehnice pentru muncitori de înaltă calificare au de rezolvat în domeniul muncii educative o serie de probleme specifice. Desigur, obiectivele principale către care este orientată această muncă sînt, în majoritatea lor, aceleași cu obiectivele muncii educative din școlile profesionale: formarea și dezvoltarea dragostei pentru meseria aleasă, a simțului de răspundere pentru nivelul pregătirii profesionale ca trăsături de bază ale educației partiotice, ale profilului moral al viitorilor tehnicieni, propagarea în rîndurile lor a științei și tehnicii înaintate, lărgirea orizontului lor cultural și artistic etc. Realizarea acestor obiective impune însă găsirea unor forme specifice, atît în ceea ce privește obiectul manifestărilor cit și organizarea lor.

Articolele cuprinse în pagina de față își propun să vorbească tocmai de acest caracter specific, de măsura în care el este realizat în prezent și de procedeele ce se impun în vederea întăririi lui.

Calea cea mai sigură în munca cu acești tineri de 18-20 de ani: acțiunile care inflcărează imaginația, și solicită amplu capacitățile creatoare.

„Vă rugăm să transmiteți din partea colectivului nostru de producție calde felicitări elevilor școlii tehnice pentru muncitori de înaltă calificare care fac practică în secțiile Fabricii de locomotive Diesel electrice, pentru modul cum au realizat sarcinile de producție și simțul de răspundere dovedit în timpul efectuării lucrărilor”. Semnează, inginerul șef Victor Ionescu.

Numeroase asemenea scrisori, trimise de colectivele celor mai importante secții de producție și servicii tehnice ale uzinei „Electroputere”, s-au adunat în mapa inginerului Marin Năstase, directorul Grupului școlar de energie electrică din Craiova. Mărturia de acest fel ale buneii pregătiri profesionale și ale dragostei de meserie care îi caracterizează pe elevii școlilor tehnice de muncitori și ai școlilor tehnice de tehnicieni au primit în ultimii ani și conducerea altor mari unități școlare, cum sînt, de pildă, grupurile școlare „Steagul Roșu” din Brașov și „Electromotor” din Timișoara, Grupul școlar de energie electrică din București, Grupul școlar al combinatului siderurgic din Reșița. Grupul școlar minier din Baia Mare etc. Ele sînt o dovadă a temeinicei pregătiri profesionale pe care o primesc elevii în majoritatea școlilor tehnice, dar evidențiază, în același timp, eficiența muncii de educație comunistă desfășurată în școlile respective. Într-adevăr, buna pregătire profesională a viitorilor tehnicieni depinde în cea mai largă măsură de trăsăturile morale care îi caracterizează — de dragostea lor pentru profesia aleasă, de dorința de a-și însuși temeinic tehnica nouă, de entuziasmul cu care muncesc în cadrul practicii în producție, de hotărîrea lor de a fi folositori patriei, poporului.

Succesele obținute de numeroase școli tehnice în munca educativă se datoresc faptului că profesorii acestora au abordat cu tact pedagogic și înțelegere problema conținutului și formei de organizare a diferitelor acțiuni. Pornind de la faptul că unii elevi nu cunosc bine profesiunea spre care s-au îndreptat, nu i-au pătruns încă frumusețea și, de aceea, manifestă la început o oarecare indiferență față de ea, au căutat, chiar din primele momente ale venirii lor în școală, să le dezvăluie toate acestea prin acțiuni „de șoc”, cu un puternic potențial de influențare. Ei au socotit pe drept cuvînt că un asemenea procedeu este mai potrivit pentru acești tineri de 18-20 de ani decît procedeul familiarizării treptate cu frumusețile și perspectivele meseriei, folosit în școlile profesionale. Ca urmare, chiar în primele luni de școală au organizat acțiuni de amploare, menite să le deschidă tinerilor o perspectivă largă a uriașelor progrese ale științei și tehnicii contemporane în domeniul pentru care școlile respective pregătesc cadre, prezentîndu-le imagini sugestive ale realizărilor acestora, care adeseori par să se situeze în domeniul fantastului. Scopul principal al acestor acțiuni a fost de a dezvălui elevilor frumusețea și înaltele valori ale meseriei pe care și-au ales-o, să mobilizeze capacitățile creatoare, să stimuleze formarea gândirii tehnice. Ajutate de pedagogii să ajungă la reușită, inițiativa ca acelea la care ne vom referi pe larg în continuare, au constituit momentul de „înaltă tensiune” al legăturii elevilor cu viitoarea lor profesiune.

Un asemenea moment l-a reprezentat, la grupul școlar „Electromotor” din Timi-

șoara, acțiunea organizată cu cercul tehnic al viitorilor mecanici specialiști în construcții metalice. Acesta a fost îndrumat să execute, în colaborare cu elevii maiștri electricieni, un pod rulant de mare capacitate care să funcționeze pe baza unor comenzi de la distanță.

Foarte curînd, colectivul cabinetului tehnic și cel al bibliotecii tehnice de la uzinele „Electromotor” au început să-i numere pe elevii școlii tehnice printre vizitatorii lor cei mai constanți. Ei studiau cu asiduitate lucrările de specialitate, își luau note și schițe detaliate, pe care le confruntau cu datele culese în cadrul documentării practice.

În felul acesta elevii au reușit să realizeze cea mai apreciată dintre machetele în stare de funcțiune prezentate la expoziția școlilor profesionale și tehnice ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini. Dar, în afara valorii propriu-zise a lucrării, activitatea desfășurată de ei a avut darul de a le dezvolta dragostea pentru profesia pe care și-au ales-o, de a le întări încrederea în propriile lor forțe, de a-i deprinde să urmărească un țel comun, să acționeze ca un colectiv unitar.

Forme potrivite de educare a elevilor școlii tehnice se folosesc și la Grupul școlar profesional și tehnic din Bacău. De exemplu, acesta a organizat pentru viitorii tehnicieni un concurs cu tema „Din istoria inovațiilor și descoperirilor românești”. Spiritul de întrecere specific tineresc a fost larg stimulat de obiectivul propus. Elevii s-au pregătit minuțios și au luptat cu deosebită însuflețire pentru victorie.

Urmărind cu consecvență dezvoltarea simțului de răspundere al viitorilor asistenți și tehnicieni sanitari, colectivul Școlii tehnice sanitare din Oradea organizează cu regularitate, în acest scop, acțiuni cu un puternic caracter educativ. Nu de mult, de exemplu, elevii acestei școli au ascultat plini de emoție, în sala de festivități a unuia dintre marile spitale orădene, relatări despre lupta plină de abnegație pe care a dus-o neîntrerupt, zi și noapte, un colectiv de medici și asistente sanitare — dintre care unele foste absolvente ale școlii — pentru salvarea vieții unei bolnave. Ei au înțeles mai bine, cu acest prilej, ce adîncă bucurie îi dă victoria obținută după nopți de veghe, după intervenții precepute în luptă cu boala. Contribuie mult la educarea viitorilor asistenți sanitari din Oradea și întîlnirile cu cadre de conducere din spitale și policlinici, care le fac cunoscute aspecte emoționante din activitatea de apărare a sănătății oamenilor muncii, precum și unele consecințe posibile ale lipsei de răspundere în munca de ocrotire a sănătății. Drept rezultat concret al acestor acțiuni s-a putut constata pretutindeni, în cadrul practicii, o creștere remarcabilă a răspunderii elevilor în îndeplinirea sarcinilor ce le sînt încredințate.

O experiență foarte pozitivă în munca educativă a acumulat școala tehnică din cadrul Grupului școlar poligrafic „Dimitrie Marinescu” din București. Aici există un plan bogat în acțiuni educative strîns legate de profilul școlii, de problemele care-i preocupă pe elevi, de profilul meseriei pentru care se pregătesc. Găsim astfel, în acest plan, întîlniri cu tehnicieni și specialiști în domeniul tipografiei, vizite la mari biblioteci, la muzee și expoziții în care se află expuse lucrări de bibliofilie, vizite la muzee de artă, urmate de discuții referitoare la tehnica reproducerii în culori a tablourilor etc.

O inițiativă deosebit de interesantă a școlii este organizarea unor festivaluri anuale ale tineretului. Această acțiune a devenit în prezent o tradiție care îmbogățește viața colectivului de elevi, contribuind larg atît la dezvoltarea cunoștințelor lor profesionale și de cultură generală, cît și la educarea lor în spirit comunist, dezvoltîndu-le dragostea față de școală în care învață, față de meseria pe care și-au ales-o. La festivalul din acest an, de pildă, prima zi a fost închinată realizărilor

dobîndite de poporul nostru, sub conducerea partidului, în cei 20 de ani de viață liberă. În următoarele zile ale festivalului elevii au participat la un simpozion pe tema „Istoria scrisului și poligrafiei”, au vizionat filmul documentar „Noutăți în poligrafie”, s-au întîlnit cu specialiști din industria poligrafică, au vizionat, împreună cu profesorii lor, spectacole, au vizitat muzee etc.

Piedici în drum: „pauze” în munca de educație sau „educația în asalt”, formalismul, ignorarea specificului vârstei.

Alături de asemenea exemple pozitive, însă, se mai constată în unele școli tehnice de muncitori și în unele școli tehnice de tehnicieni fapte care dovedesc abordarea superficială a problemelor muncii educative, încercarea de a rezolva formal aceste probleme, prin mijloace care nu țin seama de caracterul specific al procesului instructiv-educativ din școlile respective.

Astfel, acțiunile educative întreprinse la Centrul școlar de cooperare din București sînt insuficient diferențiate, referindu-se în majoritatea lor atît la elevii școlii profesionale cît și la elevii școlii tehnice. Aceasta face ca participarea unora dintre elevi la aceste acțiuni să se limiteze la o simplă prezență fizică, care nu influențează cu nimic comportarea lor.

În alte locuri, de exemplu la Grupul școlar metalurgic „Unirea” din Capitală, socotindu-se pe semne că viitorii muncitori de înaltă calificare și tehnicieni — tineri care au terminat școala de cultură generală — sînt „gata educați”, nu a fost întreprinsă pînă în prezent nici o acțiune concretă din planul de activități educative. Oare mai este necesar să argumentăm cine e vinovat dacă, în asemenea cazuri, unii elevi dovedesc dezinteres față de viitoarea lor profesiune?

În alte locuri, organizarea unor manifestări „de amploare” constituie, în fapt, un paravan pentru a ascunde lipsa unei activități educative permanente și susținute, integrată organic procesului instructiv-educativ. Așa se întîmplă, de exemplu, cu acțiunile de paradă organizate în unele școli, acțiuni care îi solicită pe elevi nu pe tărîmul dezvoltării aptitudinilor lor profesionale, ci în direcția unor înclinații artistice, transformîndu-se într-un fel de spectacole de estradă. Bunăoară, la Școala tehnică de arhitectură din Capitală s-a creat o brigadă artistică a elevilor care, deși a devenit un ansamblu bine pregătit, din cauza unei orientări greșite este rupt de problemele școlii. Brigada cuprinde un număr de elevi ale căror preocupări sînt atît de unilaterale, încît idealul lor este nu de a ajunge tehnicieni în arhitectură, ci... cîntăreți de muzică ușoară. Firește, nimeni nu-l împiedică pe tinerii respectivi să învețe să cînte și este chiar indicat să-i îndemnăm pe tineri să știe cît mai multe cîntece, dar este cu totul greșit ca prin această preocupare să-i distragem de la o pregătire profesională temeinică.

Același aspect formal îl îmbracă uneori și organizarea „zilelor tineretului” din școlile tehnice, la care sînt antrenați tinerii din școli cu profiluri foarte variate, cu probleme foarte diferențiate. În mod firesc, în asemenea condiții expunerile care li se prezintă nu pot avea decît un caracter foarte general. „Zilele tineretului” ar putea deveni acțiuni cu adevărat interesante și eficiente dacă ar fi organizate pentru tinerii din cadrul unei singure școli sau al unor școli cu profil înrudit. În acest mod ele ar putea prileji întîlniri cu oameni care cunosc problemele din sectorul respectiv și care ar ști să răspundă preocupărilor ce îi frămîntă pe viitorii tehnicieni.

Cînd tematica și formele activității extrașcolare izvorăsc din propunerile elevilor, participarea lor este deplină.

Elevii școlilor tehnice sînt tineri care au absolvit școala de cultură generală care au deci cunoștințe bogate și multilaterale, ca și o mai largă experiență de viață. Iată de ce, în organizarea activității ex-

trașcolare în rîndurile lor, nu numai că este bine, dar se impune chiar să se pornească de la propunerile pe care le fac ei înșiși.

„În primul rînd — ne spunea nu de mult tov. inginer Mihai Slabu, directorul Grupului școlar „Tehnofrig” din Cluj — consultarea elevilor asupra tematicii și formelor activității extrașcolare are un deosebit efect psihologic. Ei își dau astfel seama că noi, profesorii, punem bază pe maturitatea lor de gîndire, pe orientarea lor. Apoi, faptul că acțiunile extrașcolare izvorăsc din propriile lor propuneri determină participarea vie, plină de inventivitate a tuturor tinerilor”.

Fără îndoială, formularea unor propuneri judicioase privind acțiunile extrașcolare și caracterul organizat al participării tinerilor la aceste acțiuni pot fi asigurate numai acolo unde cadrele didactice colaborează îndeaproape cu organizații U.T.M. ale claselor, acolo unde utemiștii sînt sprijiniți să formeze o opinie colectivă puternică. În asemenea condiții elevii știu să se orienteze just, să selecteze din mulțimea propunerilor făcute din rîndurile lor, pe cele mai bogate în conținut, mai interesante și mai atractive. Bunăoară, la Școala tehnică de geologie din cadrul Grupului școlar minier din Baia Mare se organizează adesea excursii pe teren, acestea făcînd parte integrantă din planul de învățămînt. La propunerea elevilor, însă, conținutul acestor excursii a fost îmbogățit, aspectului pur științific, de cercetare a bogățiilor subsolului, adăugîndu-i-se cercetări cu privire la viața din trecut și de astăzi în locurile vizitate. Asemenea cercetări au asupra elevilor o puternică influență educativă și prin faptul că ei nu se mulțumesc să primească numai explicații „de-a gata” furnizate de ghizi, ci caută să descopere singuri, prin vizitele pe care le fac și prin discuții cu localnicii, anumite trăsături specifice sau frumuseți ale locurilor vizitate.

Și în multe alte școli tehnice se realizează, la propunerea elevilor, acțiuni extrașcolare interesante și eficiente. La Grupul școlar „Electroputere” din Craiova, de exemplu, s-a organizat cu sprijinul filarmonicii „Oltenia” un ciclu de concert-lecții lunare pentru cunoașterea muzicii clasice. La rîndul lor, elevii Școlii tehnice de la Grupul școlar profesional și tehnic din Bacău frecventează cu un deosebit interes proiecțiile cinematografice precedate de expuneri din istoria cinematografiei, organizate la propunerea lor. Asemenea acțiuni, care presupun un nivel ridicat de cunoștințe anterioare, sînt deosebit de potrivite pentru dezvoltarea educației estetice și a orizontului de cultură generală al elevilor din școlile tehnice.

Trebuie să vorbim și de un alt gen de preocupări specifice tineretului, față de care însă unii pedagogi neînțelegători se arată reticenți. Iată, de pildă, în școlile sanitare sau în unele clase ale școlilor tehnice comerciale, în care majoritatea o constituie tinerii fete, ar fi întîmpinată cu deosebită bucurie organizarea unor „parade ale modei” cu sprijinul întreprinderilor de confecții și al marilor magazine. Dar unii profesori nici nu vor să se gîndească la astfel de manifestări, pe care le consideră „frivole”, fără să-și dea seama cît de important este să îndrume gustul tinerilor în materie vestimentară, să le arate ce este o adevărată linie modernă și estetică, combătînd extravaganța în îmbrăcăminte.

Și mai important este ca profesorii să nu închidă ochii în fața unei probleme de o asemenea însemnătate cum este aceea a dragostei între tineri. Desigur, o dezbatere interesantă, plină de căldură pe această temă nu este ușor de organizat, dar aceasta nu ne dă dreptul să n-o luăm în seamă. Putem porni de la literatura contemporană, de exemplu, care cuprinde numeroase fragmente luminoase despre dragostea unor tineri de vîrsta elevilor noștri, sau de la filmele cu asemenea subiecte. Totul este să folosim posibilitățile existente de o asemenea manieră încît discuțiile să nu se încheie în considerații generale și, în același timp, să evităm orice referiri brutale, lipsite de tact.

Succesul organizării unor reuniuni cu danș — și ele prohibite într-o vreme de conducerea unor școli — dovedește că și pe tărîmul realizării unor asemenea acțiuni educative, apropiate preocupărilor tinerilor din școlile tehnice, mai există multe resurse nevalorificate.

Majoritatea directorilor de școli tehnice cu care am avut ocazia să discutăm în ultimul timp, ca și lucrători cu munci de răspundere în direcțiile de învățămînt ale ministerelor ce coordonează activitatea diferitelor școli tehnice, consideră că munca educativă din aceste școli poate fi mult îmbunătățită prin mai strînsa ei apropiere de preocupările elevilor, prin mai atenta luare în seamă a cerințelor formulate de aceștia. Exemplele conținute în această pagină pot fi folosite ca o primă serie de sugestii în acest sens. Inventivitatea pedagogică a colectivului fiecărei școli le poate, desigur, amplifica.

M. ROBEA
și AL. CIUCA

CĂRȚI despre patrie

Pentru a-i educa pe copii și tineri în spiritul dragostei adânci față de patrie, pentru a-i face să îndrăgească meleagurile țării în care trăiesc, oamenii, trecutul, prezentul și viitorul ei, pedagogii folosesc o gamă largă de modalități pedagogice care acționează puternic asupra sensibilității lor, care au o mare influență asupra atitudinii lor afective. Între aceste modalități se numără la loc de frunte utilizarea literaturii beletristice.

În dorința de a atrage atenția profesorilor asupra posibilităților pe care ni le oferă această literatură, în ultima vreme din ce în ce mai bogată, prezentăm în rândurile de față câteva lucrări care reconstituie în imagini artistice aspecte dintre cele mai semnificative ale vieții patriei noastre.

„Și noaptea credeau în lumină”

Drumeț pasionat, înclinat în egală măsură către meditație și poezie, Constantin Prisnea, autorul volumului de însemnări care poartă titlul de mai sus, ne pune la îndemână poate una dintre cele mai cuprinzătoare prezentări pe care literatura mai recentă a făcut-o țării noastre. Urmind caldul îndemn pe care Mihail Sadoveanu îl făcea cîndva compatrioților săi („Nu lăsați să treacă zadarnic anii voștri. Dacă nu sinteți vinători și pescari, puneți mîna pe toiagi și colindanți moștenirea aceasta”), Constantin Prisnea a început încă din copilărie să colinde meleagurile țării, făcînd cea dintîi excursie adevărată dincolo de hotarele Agafonului și Leordei, ale Voronei și Hîrlăului, pe malul Moldovei, în preajma Rarăului, pînă sub Pietrele Doamnei. Rămînînd credincios începuturilor din acea vreme, care îi stăruie și astăzi în amintire, autorul își continuă peregrinările de-a lungul și de-a latul țării, „cu treburi sau fără — mai mult cu treburi decît fără”, observînd neînțecat fizionomia locurilor și a oamenilor, viața lor trecută și prezentă, metamorfoza lor treptată de la un ar la altul, de la o orînduire la alta.

Rodul acestor îndelungi călătorii se sintetizează astăzi în aproape trei sute de pagini de însemnări, fermecătoare cel mai a-

desea prin lirismul lor reținut și sobru, cuceritoare alături printr-o latură de ținută eseistică sau prin sobra informație voit gazdărească. Călătorul-scriitor ne plimbă, alături de sine, înălțînd o laudă munților, pe fantasticele culmi ale Carpaților, făcîndu-ne să ne descoperim în fața Ceahlăului și să ascultăm murmurul neostoiit al apei. Urmînd drumul prin Bucegi, prin „minunatul parc al Hațegului”, urcînd „cître înălțimile Retezatului pentru a admira haosul inspăimîntător al blocurilor plensnite, sparte sau crăpate” sau „uriasul amfiteatru al Bucurei, cel mai colosal din cîte există în Carpați”, ne readuce în minte vremurile unor glorioase lupte purtate cîndva pe aici sub conducerea lui Decebal sau Burebista, pentru a consemna în scurtă vreme, pe o pagină alăturată, printr-un surprinzător salt peste istorie, date simple, fără comentarii, grăitoare prin ele însele, despre impetuoasa creștere, marcată prin cifre de ordinul milioanei, a producției hunedorene de oțel și fontă, despre noul oraș modern cu mii de apartamente suprapus, în aceeași străveche Hunedoară, unui orașel cu un centru vetust și fără nici o stradă asfaltată. De pe culmi de munte coborîm „la țarmul Portului Euxin”, acolo unde, „pe o întindere de 245 kilometri, litoralul rominesc pri-

vește tot timpul către soare-răsare”, în străvechea Dobrogea care „în întregimea ei este un colosal muzeu de istorie sub cerul liber”. Dar și o pildă vie — prin înnoirea pe care au cunoscut-o meleagurile sale — a schimbărilor pe care le-au înfăptuit oamenii noi ai noilor noastre vremi.

Pornim apoi, împreună cu autorul, de-a lungul Dunării, medînd la trecutul și la frumusețea acestui bătrîn fluviu, la locul pe care l-a avut dintotdeauna în istoria agitată a poporului de pe malurile sale, și, de asemenea, la construcțiile care i-au schimbat și continuă să-i schimbe fizionomia în zilele noastre.

Vorbînd despre munți, despre Dunăre sau mare, despre meleagurile oltenesti, despre „Iași tinereței noastre”, despre „Cetatea de scaun” a Sucevii sau despre semnificația centenarului unei școli născătoare, scriitorul nu face decît să fixeze coordonatele largi ale unei idei esențiale care se conturează limpede în ultimele pagini, intitulată simbolic „Și noaptea credeau în lumină”, pentru a lămurii semnificația acestui volum de însemnări: lumina socialismului, în care cei mai buni fii ai poporului au crezut, cu neclintită tărie și „în întunericul nopții de la Doftana”, învățîndu-i și pe alții să creadă în ea, se revarsă astăzi din plin asupra patriei.

O. BUZESCU

Două colecții

De o orientare similară și la fel de folositoare educativului sînt două colecții care apar sub auspiciile Editurii Tineretului — „Orașele patriei” și „Patria noastră”.

În colecția „Patria noastră” a apărut de curînd „Arpegii pe Siret”, de Paul Anghel. Luînd, după cum însuși autorul o mărturisește, apa Siretului drept o cheie de portativ „pentru a deschide poarta acestei Moldove”, pentru că Siretul „decanțează milul de limpezime, asimilează arome, priveliști, istorie, mișcare, aduce la sine, orchestrează totul într-o aceeași armonie, care este căutarea spiritului sau poate o cîntare a Moldovei”, scriitorul își propune să reconstituie, prin suprapuneri succesive de imagini, o istorie vie a Moldovei contemporane. Peste pulberea cronică-rească devenită tradițională în imaginea noastră despre bătrîna Moldovă scriitorul aduce imaginea unei Moldove tinere, impetuoase, în care ritmul industrializării crește vertiginos. Deși aromele trecutului de letopiseți, de peisaje domoale, de minș-

tiri adăpostind comorile unor opere de artă străveche stăruie de-a lungul paginilor pentru delicia cititorului care nu poate renunța la această față a Moldovei, ceea ce simțim alături de ele la fiecare pas este curentul proaspăt, înnoitor, reconfortant al avîntului constructiv contemporan. Astfel, „Arpegii pe Siret” ne prilejuiesc vizite la minăstirile moldovene, la Mirceștii lui Alexandri, la Ipoteștii lui Eminescu, la Humuleștii lui Creangă, la Pașcanii și Fălticeni lui Sadoveanu, la Livenii lui Enescu, dar și la Bicaz, la Săvinești, la Roznov, Borzești, Ițcani, Bucecea, Suceava, Iași. Aceste nume istorice, nume de investitură nobiliară nouă — cum spune autorul — „au explodat termonuclear în liniștea de sipet încuiată a Moldovei miniaturale, urcînd fumul noilor combustii industriale pînă la nori...”

„Constanța”, nu de mult apărută în colecția „Orașele patriei” sub semnătura Florenței Albu, este de asemenea, în cea mai mare parte, un poem închinat

unui oraș în care amintirile trecutului sînt coplesite de grandioasele dimensiuni ale istoriei din ultimele două decenii. Primele pagini ne poartă înapoi cu milenii, într-o vreme cînd în incinta portului antic corăbierii erau „întîmpinați de negustorii tomitani, drapați în bogate mantii, cu fețele grave”. Începînd din acest moment, pornim prin timp, o dată cu istoria orașului, spre zilele noastre. Cunoaștem suferințele și zbcuimul marelui port latin adăpostit sub zidurile Tomisului, Constanța în vremea cînd Mircea cel Bătrîn ajunsesă să se intituleze „domn peste amîndouă malurile Dunării pînă la Marea cea Mare”, Constanța devenită în vremea cîmpirii otomane, „tîrg mizer, încremenit și pus-tiu”, Constanța la inaugurarea portului cu „domni monoclași, cu jobene și fracuri”, Constanța în vremea ședințelor din ilegalitate ale comuniștilor, în vremea condamnării la moarte a tinărului Filimon Sirbu — și Constanța zilelor noastre, marele oraș socialist, precum și simfonia uluitoarelor construcții de pe litoral.

V. OCTAVIAN

La biblioteca Institutului pedagogic din Baia Mare

Culegere de folclor

De o cu totul altă factură, dar tot atît de utilă în privința amintită este și culegerea de folclor intitulată „Dragă-mi este Dobrogea”, întocmită de profesorul Florea Alexandru, care oferă posibilitatea unui contact direct, pe calea mărturiilor poetice, cu gîndurile, sentimentele și aspirațiile oamenilor din această regiune a țării. La îndemnul și cu sprijinul filialei Societății de științe istorice și filologice din Constanța, profesorul Florea Alexandru a înmă-nunchiat aici cîteva dintre cele mai frumoase flori ale folclorului dobrogean actual. Am putea spune că toate fac parte dintr-un același imn izvorit din sufletul poporului, un imn de bucurie și de fericire, un imn de dragoste închinat partidului. De la cunoscutele și mult răspînditele cîntece haiducești folclorului dobrogean a parcurs o

evoluție semnificativă. Versurilor amare de odinioară li se opun astăzi mărturiile lirice pline de optimism: „Foae verde iasomie, / Drag îmi este la cîmpie / Cînd vîd lanuri gîlbioare / Cum se leagănă sub soare / Cînd vîd secerînd combina / Și-alergînd nenea mașina / Cu saci plini de cereale / De umple cele hambare. / Drag îmi e toamna la vie, / La cules de razachie, / La arat, la semănat, / C'avem trai îmbelșugat / Și muncim uniți cu toții / Fîindc-am dat de rostul vieții.” Față de aceste mărturii de fericire, versurile închinare partidului vin ca o completare firească, organică: „Frunzuliță avrămeasă / Partidul să ne trăiască! / Că ne-arată drumu-âl bun / Drumul muncii-n colectivă / Unde toți-s deopotrivă”.

VASILE TEODORU

Versuri pentru copii

În ultimul timp se scriu tot mai multe volume de versuri pentru copii care, oglîndînd în forme artistice realitatea, îi conduc spre cunoașterea unor aspecte dintre cele mai importante ale vieții patriei noastre.

Povestirea în versuri a lui Demostene Botez, de pildă, intitulată „Șantier”, le vorbește copiilor despre munca liberă, creatoare a oamenilor, despre frumusețea și bucuria ei, despre spiritul colectiv, dezaprobind totodată deprinderile vechi, dăunătoare. Scrisă sub forma unui „joc” cu copii și cu păpuși-animale povestirea este senină, cu o undă de lirism, plină de umor.

Lămurirea în forme accesibile, umoristice, a unor din marile semnificații ale vremii noastre este întreprinsă de Marcel Brelașu în „O nouă poveste a vorbeii”. Stăpîn pe taina cuvîntului, poetul își asumă sarcina de a scrie o poveste despre cuvintele noi ale erei socialiste și începe,

după cum era și firesc, cu primul: „Socialismul”.

În volumul intitulat „Băiatul cu povești”, Cicerone Teodorescu transmite copiilor, în imagini de mare plasticitate, o serie întregă de noțiuni, formulînd adevărate definiții la nivelul de înțelegere al copiilor.

Însuflețirea universului, transfigurarea lui la dimensiunile de înțelegere a copilului prin imagini vii, colorate, este și calea aleasă de Ion Horea în volumul „Flori de păpădie”.

La rîndul lui, Ion Brad tîlmăcește în versurile cărții „Pentru noi” realitatea prin mijlocirea elementelor de basm.

Folosînd în grădinițele de copii și în primele clase ale școlilor generale de 8 ani aceste cărți, recomandîndu-le elevilor, educatoarele și învățătorii vor dezvolta gustul copiilor pentru lectură, vor contribui la educația lor patriotică.

MIHAI TODEA

Din activitatea Societății de științe naturale și geografie

● O parte din filialele S.S.N.G. își țin în prezent adunările generale, care se convoacă statutar cel puțin o dată la 4 ani, pentru analiza activității din perioada anterioară, stabilirea sarcinilor etapei următoare și alegerea noilor organe de conducere — comitetele de secții și comitetul filialei. Au avut loc pînă acum, în prezența delegațiilor consiliului de conducere, adunări generale la filialele Buzău, Orăștie, Sibiu, Timișoara, Tg. Jiu ș.a.

Materialele prezentate și discuțiile purtate cu prilejul adunărilor generale au abordat și numeroase aspecte metodico-didactice ale procesului de învățămînt la obiectele geografice, științe naturale și agricultură.

La filiala Buzău a avut loc, după adunarea generală curentă, o ședință de comunicări și referate, în care s-au prezentat lucrări tratînd probleme locale de biologie vegetală și animală, de geografie economică, geomorfologie și hidrologia orașului și raionului Buzău. Din partea conducerii S.S.N.G. a participat conf. univ. O. Munteanu, secretarul general al societății, care a prezentat comunicarea cu tema „Autocontrolul — caracteristică principală a sistemului viu”.

La Orăștie, conf. univ. A. Rădoi a prezentat comunicarea „Cercetarea geografică a orașului local în sprijinul predării geografiei în școală”.

● În dorința de a veni în sprijinul celor care predau geografia orașului București la clasa a III-a, S.S.N.G. a organizat de curînd o conferință-lectie. Cu acest prilej conf. univ. V. Hilt a prezentat expunerea „Date asupra geografiei și istoriei Capitalei R.P.R.”. Apoi, sub conducerea conf. univ. P. Coteș, s-au efectuat aplicații practice în cadrul cărora s-au dat explicații asupra principalelor obiective fizico-geografice și social-economice din oraș și zona preorășenească.

Invățătorii prezenți au propus ca S.S.N.G. să organizeze și alte expuneri privind condițiile naturale și economia Capitalei, necesare predării geografiei celor 7 raioane ale orașului București, care nu sînt tratate în manual.

Răspunzînd solicitării cadrelor didactice, S.S.N.G. a înființat recent filiale în orașele Botoșani și Petroșani. Delegații consiliului de conducere la societățile la adunările de constituire a acestor filiale au informat cadrele didactice asupra activității de peste 15 ani a S.S.N.G. pe linia sprijinirii procesului de învățămînt și a stimulării interesului naturaliştilor și geografilor pentru cercetarea științifică de specialitate și pentru munca metodică-didactică, asupra revistelor „Natura” și a celorlalte publicații ale S.S.N.G., asupra taberelor-curs cu program de geografie și biologie organizate de societate în timpul vacanțelor de vară, asupra posibilităților de participare la aplicații și excursii în țară și peste hotare etc.

În comitetul filialei Botoșani au fost aleși, între alții, prof. Ion Prăjinaru (președinte) și prof. Ecaterina Horlaci (secretar științific), iar în comitetul filialei Petroșani, prof. Claudia Constantinescu (președinte) și prof. Maria Meșu (secretar științific).

● Filiala Călărași a S.S.N.G., înființată de numai doi ani, desfășoară o activitate susținută. Membrii ei se preocupă de cercetarea geografică a orașului și raionului, de găsirea celor mai indicate căi de legare a predării geografiei de practică ș.a. În același timp, se organizează numeroase excursii de studiu.

Recent, filiala a organizat o sesiune de comunicări și referate tratînd probleme de geomorfologie și hidrologia văii Dumării în sectorul Călărași, aspecte economico-geografice ale orașului etc. Conf. univ. A. Rădoi, care a condus sesiunea, a prezentat comunicarea „Unele probleme ale geografiei orașelor Dobrogei”.

Nu de mult, filiala Călărași a găzduit un grup de profesori de geografie din orașul București care au efectuat o aplicație de teren în sectorul Călărași-Ostrov. Conf. univ. P. Coteș, cercetător științific P. Giștescu, candidați în științe geografice, și prof. Gh. Florea au prezentat cu acest prilej expuneri referitoare

la principalele probleme și aspecte ale geomorfologiei, climei, hidrologiei și economiei sud-estului Bărăganului și sud-vestului Dobrogei. Trecerea cu vaporul peste Dunăre, la Ostrov, a permis observații mai detaliate asupra teraselor Dunării, precum și efectuarea unui larg tur de orizont geografic asupra regiunilor din dreapta și stînga Dunării.

Este în curs de difuzare nr. 6/1964 al revistei „NATURA” — seria Geografie-Geologie (noiembrie-decembrie). Iată cîteva spicuri din cuprins.

La rubrica STUDIILOR sînt publicate articolele: I. Rădulescu — Contribuții la concepția de geografie fizică regională; M. Ilie — Două decenii de realizări în geologia românească (II); I. T. Pișota — Lacuri glaciare din munții Retezat; D. Paraschiv — În legătură cu orientarea văii Birladului; P. Coteș — Microrelieful de tip „babe” din Bucegi și geneza lui.

Rubrica METODICĂ cuprinde articolele: Gh. Florea — Instrumente școlare pentru observații și aplicații practice de hidrologie (apele curgătoare); Gh. Tașcov — Un procedeu de consolidare a cunoștințelor despre semnele convenționale la elevii claselor V-VII; E. Pop — Folosirea laboratorului în predarea unor teme geologice la clasa a X-a seral.

Nr. 6/1964 al revistei mai cuprinde rubricile „Să ne cunoaștem patria”, „Pe harta lumii”, „Cronică” și „Recenzii”. Revista se încheie cu cîteva materiale privind Probleme de geografie discutate la taberelor-curs ale S.S.N.G. din vara acestui an și cu sumarul celor 6 numere apărute în anul 1964.

Correspondența

CONSTANȚA

Preocupîndu-se de îmbogățirea orizontului cultural al cadrelor didactice, comitetul sindicatului învățămint Constanța a organizat recent, după cum ne scrie tov. *Marcela Zaharia*, o seară literară închinată poetului Dimitrie Anghel, de la moartea căruia s-au împlinit 50 de ani. Cu acest prilej tov. Ion Muche, profesor la Școala medie nr. 4 din localitate, a prezentat o expunere despre opera lui Anghel. În continuare s-au recitat versurile acestuia. Seara literară s-a bucurat de un frumos succes.

TURNU MĂGURELE

În rîndul cadrelor didactice de la Școala medie „Unirea” din Turnu Măgurele, ne relatează tov. *Anastase Bogdan*, s-a dezvoltat mult interesul pentru luarea de fotografii din regiunile pitorești cunoscute cu prilejul excursiilor. Pentru a-i ajuta să cunoască meșteșugul fotografiatului — al dezvoltatului, mărutului și copiatului clișee — comitetul sindicatului din școală a luat inițiativa organizării unui cerc de fotoamatori, care își desfășoară activitatea sub conducerea unui profesor de fizică. La acest cerc participă un număr de 15 învățători și profesori. Pînă acum ei s-au familiarizat cu construcția aparatelor de fotografiat și cu tehnica luării imaginilor și au vizionat diafilmul „În cercul nostru de fotoamatori”. Curînd vor trece la dezvoltatul filmelor.

În prezent, cu sprijinul comitetului U.T.M., s-a inițiat și organizarea unui cerc de fotoamatori pentru elevi.

SUCEAVA

Correspondentul nostru *Pavel Francisc* ne relatează aspecte din preocupările secției de învățămînt a orașului Suceava în domeniul îndrumării muncii instructiv-educative. Recent, se spune în scrisoarea trimisă de tov. P. Francisc, secția de învățămînt a orașului a organizat, în colaborare cu redacția ziarului „Zori noi”, o consfătuire pe teme ale muncii educative, cu direcții, profesorii dirigenți, instructorii superiori de pionieri și secretarii organizațiilor U.T.M. din școli. Referatele prezentate, cu această ocazie — „Căile folosite în vederea întăririi disciplinei conștiente în rîndurile elevilor” (expus de tov. Alexandru Bădă, directorul Școlii medii nr. 1), „Formarea deprinderilor de muncă independentă la elevi” (expus de tov. Aurelia Cristea, de la Școala generală de 8 ani nr. 2) și „Contribuția organizației U.T.M. la educarea patriotismului socialist în rîndul elevilor” (expus de tov. Ana Simniceanu, instructora superioară de pionieri) — au suscitat un viu interes. În discuțiile purtate pe marginea acestor referate, participanții la consfătuire au vorbit despre metodele folosite de ei în munca de conducere a școlii, la orele de dirigenție, în activitatea cu utemiștii și pionierii etc. În acest fel, consfătuirea a prilejuit un util schimb de experiență în multiplele probleme ale muncii educative.

PECICA-ARAD

Relatîndu-ne cîteva aspecte din activitatea comisiei metodice a profesorilor de științe naturale, geografie, chimie și agricultură de la Școala medie din Pecica, tov. *Florin Pirvu* se oprește îndeosebi asupra unei monografii cu privire la gospodăria agricolă din localitate, elaborată în cadrul comisiei. În alcătuirea acestei monografii, care prezintă condițiile naturale și economico-sociale ale gospodăriei, au fost antrenați și elevii, care au lucrat, sub îndrumarea cadrelor didactice, tablele și grafice, au efectuat măsurători topografice și observații meteorologice la stația școlii, au executat planurile gospodăriei agricole colective, o hartă a raionului și alta a regiunii Banat etc. Acum, lucrarea, care cuprinde zece capitole, este larg folosită ca material ajutător în predarea geografiei, a științelor naturale, a agriculturii și chimiei.

STREHAIA

Ca urmare a propunerilor cadrelor didactice și a hotărîrilor luate în consfătuirea raională cu privire la predarea în mai bune condiții a geografiei la clasa a III-a, secția de învățămînt din raionul Strehăia a format, după cum ne scrie tov. *I. Lupuleș*, un colectiv competent care să alcătuiască un material referitor la geografia fizică, economică și politică a raionului, spre a fi un îndrumar învățătorilor care predau la această clasă. Materialul va trata o serie de probleme specifice raionului — așezare, vecini, relief, bogății, căi de comunicație, ocupația locuitorilor etc. — subliniind realizările dobîndite în cadrul lui în anii puterii populare.

OCNA MUREȘULUI

Ca urmare a muncii educative desfășurate de învățătorii și profesorii Școlii generale de 8 ani din Ocna Mureșului pentru cultivarea la elevi a spiritului de economisire, acțiunea de economie a căpătat în ultimul timp la această școală un adevărat caracter de masă. După cum ne scrie tov. *Simion Schitea*, de la începutul anului școlar și pînă acum valoarea depunerilor la CEC a depășit cu mult valoarea depunerilor din aceeași perioadă a anului trecut. Procentul elevilor depunători la CEC s-a ridicat anul acesta la 90.

Școala generală de 8 ani din Ocna Mureșului s-a situat în două rînduri ca școală fruntașă pe regiune în acțiunea de economisire prin CEC, obținînd premiile I și II. De curînd, în cinstea „Săptămîinii economiei” s-a organizat o serbare școlară cu un program adecvat acestui eveniment.

În vacanța de primăvară, elevii școlii vor face, cu banii economisiți prin CEC, o excursie la muzeul Dorfana și la Brașov.

MURGENI-BİRLAD

Tov. *Ștefan N. Bahrim* ne comunică o serie de informații cu privire la acțiunile extrașcolare organizate de cadrele didactice de la clasele I-IV ale Școlii nr. 2 din comuna Murgeni, raionul Birlad. Astfel, acestea îi antrenează pe elevi în activități patriotice de înfrumusețare a școlii, de îngrijire a pomilor din livadă etc. De asemenea, în colaborare cu instructorul superior de pionieri, învățătorii se ocupă de răspîndirea în rîndurile elevilor a publicațiilor pentru copii. Ca urmare, în prezent, din cei 112 elevi ai școlii, 90 sînt abonați la „Știința pionierului”, „Lumi-nița” și „Cravata roșie”. Adeseori cadrele didactice organizează lectura în colectiv a povestirilor din aceste publicații.

Din PRESA de peste hotare

Revue analytique de l'Éducation (publicație a U.N.E.S.C.O.) dedică unul din numerele sale din acest an educației extrașcolare a tineretului. Numărul respectiv cuprinde bibliografia adnotată a celor mai reprezentative lucrări publicate în trei țări membre ale U.N.E.S.C.O., pe următoarele teme: pregătirea tineretului pentru viața profesională și socială; organizarea vacanțelor și a timpului liber; educarea tineretului în spiritul înțelegerii internaționale.

Revista consemnează pe larg contribuția științifică a României în acest domeniu, prezentînd 18 lucrări de specialitate editate în țara noastră.

■ În Elveția funcționează trei centre de pregătire a specialiștilor în domeniul pedagogiei medicale. Este vorba de Institutul de științe pedagogice de pe lângă Universitatea din Geneva, de Seminarul de pedagogie medicală din Zürich și de Institutul de pedagogie curativă de pe lângă Universitatea din Fribourg.

Structura acestor trei cen-

tre este, în linii mari, identică, ele diferențiindu-se numai prin particularități locale. Centrele organizează cercetări în toate domeniile pedagogiei medicale, pregătesc specialiști și cadre de conducere pentru școlile speciale în care învață copii cu deficiențe fizice și psihice, dau consultații psihopedagogice, organizează conferințe și editează publicații.

■ Anul acesta, planurile și programele școlilor elementare și medii din Canada au suferit schimbări radicale. Astfel, în provinciile Quebec, Saskatchewan etc. se acordă o atenție deosebită experiențelor în domeniul matematicii și științelor naturii. În Columbia britanică s-a pus accentul pe revizuirea unor materii de bază (literatură, scrisul și ortografia), iar în Noua Scoție se iau măsuri pentru perfecționarea predării limbii engleze, limbii franceze și științelor sociale. În același timp, în planurile de învățămînt ale școlilor secundare din provincia Alberta s-au introdus discipline noi cu caracter facultativ

■ Prima școală medie din Mauritania a fost inaugurată în anul 1959, în orașul Nouackhott, capitala țării. În primii trei ani, școala a funcționat într-un local improvizat. În 1962 s-a construit o clădire corespunzătoare, cu 12 săli de clasă și patru laboratoare de fizică și științe naturale.

Anul acesta s-a ținut prima sesiune de bacalaureat, cu concursul universității din Dakar (Senegal).

■ La 20 iunie 1964 s-a inaugurat la Yaba (Nigeria) un serviciu central al bibliotecilor școlare, care are drept scop să asigure literatura necesară elevilor și studenților, să furnizeze instituțiilor de învățămînt manuale, filme, diafilme, să organizeze un serviciu de informare și o bibliotecă de specialitate pentru cadrele didactice și elevii școlilor pedagogice. Aceluiași serviciu îi revine sarcina coordonării activității bibliotecilor din școli și a calificării personalului acestora.